

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A közoktatásügy reformja.

(sl.) Ha közoktatásügyi költségvetés nem volna, talán eszébe se jutna senkinek, hogy a közoktatás, és így a közművelődés haladásának ellenőrzésére gondolna. Ez a miniszteri tárcza, amelyre a legkevesebbet áldoznak, — a legellenőrizetlenebb valamennyi között, ezzel nem foglalkozik senki.

Ma Okolicsányi képviselőkön kívül senki sem tartotta szükségesnek, hogy a nemzeti nevelés érdekében fölemelje szavát az ország sorsát intéző honatyák előtt. Mindig terra incognita volt a parlament előtt az a nagyon gyenge szervezet, amelyet magyar közoktatásügynek neveznek, — az utóbbi évek egyházpolitikai küzdelmei meg éppen leszorították a napirendről a közoktatásügy égető kérdéseit. Csak néha napján emelkedett egy-egy hang, mely azonban egyedül az egységes középiskolában látta a minta közoktatás ideálját. Ha elvégezné is ezt a herculesi munkát az ambícióban és munkakedvben kétségbevonhatatlanul nem szűkölködő kultuszminister — még akkor is abban a siralmas helyzetben tengődnek a magyar közoktatás ügye, amelyben ma van. Mert különösen középiskoláink nem rosszak, csak végtelenül kezdetlegesek. Nem lehet hibául róni fel semmit sem a gymnasiumnak, sem a reáliskolának, maguk az ideák, a melyeknek e különálló iskolák megtestesülései, semmiképpen sem kárhoztathatók, — csak hogy kevés és gyarló az eredmény, amelyet elérnek. Nem bennük van a hiba, hanem a végrehajtásban, az ideák megvalósításában.

A gymnasium par excellence humánus iskola, s az a célja, hogy classicus műveltséget adjon az ifjaknak. S amidőn erre törekszik, — képtelen arra, hogy a latin grammatica elemeire megtanítsa a növendékeket. Ezt tudja minden gymnasiumi tanár, aki látta, hogy nyolcz évi tanítás után az érettségi vizsga előtt rettegnie kell, hogy növendékei olyan dolgokat hibáznak el, amelyeket az első gymnasialis osztályban a tanterv szerint praecisen tudniok kellene. Ez a gymnasiumi oktatás csődje. S ebben nem a tanárság a hibás. Szinte drákóinak lehet mondani azt a szigort, amelyet ország-szerte alkalmaznak. Hogy csak egy példát hozzak fel: az ország egyik legkitűnőbb gymnasiumában, ahol szigorúságukról mindenütt híres szerzetesek tanítanak, — a nyolczvanas évek elején egyik tanévben beiratkozott az első osztályba 271 tanuló. Ezek közül a szabályszerű nyolcz év elteltével érettségi vizsgálatra jelentkezett 9, — mond: kilencz tanuló, — a többi elbukott vagy időközben más életpályát választott. S a kilencz közül eredménytel letette az érettségi vizsgálatot — négy.

A gymnazista irtózik Horatiustól, s retteg, ha Homeros jut az eszébe. Pedig a gymnasium csak azért létezik, hogy az ó-classicai irodalom és művészet iránt lelkesedést ébresszen az idealizmust ma annyira nélkülöző kor fiaiban.

S mit szóljunk akkor, ha gymnazistáinkat összehasonlítjuk osztrák vagy német kollégáikkal, akik a legnehezebb görök classicusokat a legnagyobb könnyűséggel olvassák, s e mellett már a gym-

nasiumban megtanulnak francziául és angolul?! Micsoda óriási különbség van aztán egy német egyetemi diák és egy magyar egyetemi polgár között, azt mindenki könnyen elképzelheti.

Az eredménytelen középiskolai oktatáson nem is lehet segíteni a tanárképzés alapos reformja nélkül. Többnyire gyenge diákok mennek a rendkívül silányul jövedelmező tanári pályára, akik már herkulesi munkát végeztek, ha az egyetemi évek alatt alaposan megtanulták azt, amit már a gymnasiumból kellett volna magukkal hozniok. Az egyetemi tanár így válságos helyzetbe jut: vagy az összes hallgatósnak tart előadást, s ez esetben le kell szállania a középiskolai színvonalra, — s akkor a hallgatók tehetségesebbjei megszöknek előle, — vagy tart igazán egyetemi előadásokat, s akkor beszélhet az üres teremben három-négy embernek. Nálunk a jövő tanárjait az egyetem bölcsészeti karán képezik ki, — ahol azonban nem kötelesek hallgatni és nem is tanulnak bölcsészetet, (lucus a non lucendo) s a jövő tanárjai nem kötelesek hallgatni: tehát nem is tanulnak neveléstant. Az egyetemen a vizsgálati anyagnak csak egy igen kis részéből készülhet el, — tehát tanul és készül a maga feje szerint abból, ami eszébe jut.

Tudja ezeket a dolgokat mindenki, aki ismerős az egyetemi tanárképzés dolgaival, de csak keveseknek jut eszébe, hogy a bajokon segítsenek. Az évek során át tartó s tudósok részvétele mellett tartott anketeknek rendszeresen semmi eredményük, legfőlegb hogy egy-egy excentrikus tan-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

TARTALÉKOS VÖLEGÉNYEK ÉS MENYASSZONYOK.*

Írta: Fehér Dezső.

I.

Csodálom, hogy a karrikaturák és figurák után lázasan kutató író urak nem vették még eddig észre a mi kedves társadalmunkban a »tartalékos völegények« érdekes speciesét. Ne tessék félreérteni! Az itt lepingálandó fiatal uraknak nem a hadsereghez, hanem valamely szép fiatal leányhoz és Hymen rózsalánczához való viszonyát értem a »tartalékos« titulussal. Szórol szóra úgy van az, hogy egy praktikus gondolkodó familia és annak méltó leánya tartalékba helyez egy fiatal embert és arra az esetre, — ha az idők folyamán jobb parthiera szert nem tehet, — akkor a tartalékba helyezett völegény be lesz hiva tényleges szolgálat-tételre az oltárhoz; ellenkező esetben a szerencsétlen pótudvarló mellőztetik és legfeljebb vigaszképen elfogadtatik azontul házibarátnak.

A »tartalékos völegény« ma már föllelhető minden jól és praktikus nevelt házasulandó

* A napokban megjelenendő »Hölgyek és Urak« czimú kötetből.

leány szalonjában. Egy gyámoltalan ur ő, a kinek különös ismertető jelei, hogy fülig szerelmes, nagyokat sóhajt és 1000 forint az évi fizetése. Mondjuk, hogy Balajthy urnak hívják a szerencsétlent. Tehát Balajthy ur addig eped, addig sóhajt, míg egy önfeledett pillanatában térdre borul a kisasszony előtt és szerelmet vall. A kisasszony az édes mama szigorú utasítása és élettapasztalaton alapuló receptje szerint erre fülig pirul és hebegni kezd:

— Kérem én azt sem tudom Balajthy ur, hogy mit mondjak, úgy meg vagyok hatva. Majd holnap vagy holnapután Balajthy ur! Addig is Isten önnel Balajthy ur!

És azzal arczát eltakarva fut a családi táncszobához:

— Te mama! Tudod mi ujság? Balajthy szerelmet vallott és megkérte a kezemet. Mit csináljak vele? . . .

A mama pedig hosszas fontolgtatás után kimondja végérvényes határozatát:

Azt se mond neki édes leányom, hogy szereted, azt se, hogy nem. Ne kosarazd ki, ha a kezdet kérné meg, de azt se ígérd meg neki, hogy a felesége leszel. Engedd remélni és légy hozzá tovább is kedves, csak ne nagyon, mert sohasem lehet tudni . . .

— Mit nem lehet tudni mama?

— Érts meg leányom. Ma még fiatal vagy és szép! Jöhet egy amerikai gazdag szalámigyáros, a ki keresztül utazik itt és beléd szeret; jöhet egy számár fiskális vagy doktor, a ki idealista és nem keres sok hozományt. Szóval ki tudja, hogy mit végeztek a te jövődről az egekben? Balajthy ur mindenesetre alkalmas anyag férjnek, de csak a végső szükség esetén, mikor már nincs kilátás arra, hogy nála jobb parthiera találssz. Elszalasztani őt sem szabad, mert végre ő is csak jobb, mint egyáltalában semmi, tehát légy hozzá nyájas, de titokzatos. Légy okos és naiv és ne értsd meg soha, a mire czéloz. Ha a házasságról kezd beszélni, tereld a diskursust ügyesen más témára, például az időjárásra, a népszinműirodalom hanyatlására, vagy akármi másra. Mindenesetre azonban úgy vigyázz rá, mint a két szemedre, hogy el ne fusson és hogy mindig kéznél legyen, ha esetleg szükség van rá.

Igy lesz Balajthy ur »rezervista völegény«, a kit mindig szivesen látnak a háznál, a kitől a kisasszony elfogadja a rózsákat és bókákat, a kinek a rossz viczeit megnevetik és a kinek a második négyest mindenkor készséggel megígérik és a ki azt hiszi, hogy 1000 forint évi

tárgy hallgatását kötelezővé teszik, s azt hiszik, hogy segítettek a bajon. Az utóbi két év alatt tartottak egy néhány ankettet a tanárképzés ügyében, — s az eredmény egyetlen határozat volt, amely kimondotta, hogy aki pl. német és latin nyelv tanítására készül: köteles vizsgáznia a görög nyelvből is, époly mértékben, mint aki a latin és görög nyelvre készül, — de a görög nyelv tanítására nem lesz feljósítva.

Ilyen logikus határozatokkal persze többet ártnak, mint használnak a közoktatásügynek. A tanáriánny évről évre növekedik, s a középiskolai niveau évről évre süllyed. Ilyen viszonyok között a népoktatásügy lehet a legfontosabb nemzeti szempontból, a középiskola kérdése lehet legfontosabb a közművelődés szempontjából, de mivel a középiskola kérdését megoldani s nivóját emelni elegendő és kellőképpen képzett tanárok nélkül nem lehet, — a magyar közoktatásügy első és legégetőbb életkérdése a tanárképzés reformja.

A belügyminiszter vasutja.

A második miniszter a kiról kiderül, hogy vicinálista: Perczel Dezső. Az ő vasutja a »Szlavoniai helyérdekű vasuti részvénytársaság« nevével viseli, s a társaság 1892-ben alakult hetedfél millió tőkével. A pénz Haas Jaques-é, aki azonban állami vállalatokból ki volt zárva. Kelt neki egy név a vasutársaság alelnökségéhez s Perczel Dezső, akkoriban a képviselőház alelnöke, odakölcsonozta a társaságnak az ő nevét, talán nem csupán a Haas Jaques személye iránt érzett szimpátiából. A vasut egyike a legnagyobbaknak, 219 kilométer, s alig egy éve, hogy megnyílt. Érdekes, hogy a Miklósaffér után még Bánffy Dezső báró is szükségnek látta, hogy lemondjon a vicinális vasuti elnökségről, — Perczel Dezső ellenben megmaradt továbbra is a szlavoniai vasut-részvénytársaság élén.

Kongrua és autonomia.

Negyvennyolcz évi hosszas vajadás után a helv. vallásuak, ágost. vallásuak, unitáriusok, gör. keletiek és az izraeliták autonómiaja után csiga lassúsággal a magyarországi katolikusok

önkormányzata a megoldás kezdetének kezdetéhez jutott. A kongresszus összehívását elrendelő királyi leirat legalább ezt sejtetik velünk.

Keveset érdekel bennünket, hogy vajjon ez autonómiaikat szervező gyűlés a régi, Ófelsége által már szentesített, vagy egy új a püspöki kar által csak ezután létesítendő választási szabályzat szerint hívassák egybe, vagy az, hogy az 1871. évi kongresszus elaborátuma a további munkálatoknál alapnak vétessék-e, vagy teljesen mellőztessék. Utoljára az éhes, koldus nem sokat törődik azzal, kalácsot, rozsvagy fehér kenyeret dobna-e tarisznyájába, neki a fő az, hogy éhségét lecsillapítsa. Pedig ez az éhes koldus az egykor uralkodó államvallás »avita religio«, ma autonomia nélkül dissolidált magyarhoni katolicizmus.

Nem is ez adja kezünkbe a tollat, hanem hogy eleve felhívjuk az illetékes tényezők figyelmét ugy az autonomia szervezésénél, mint a kongrua-illetmények kiegészítésénél egy oly körülményre, melynek szemelől tevesztése nagy anomáliát idézne elő, ha ugyan az autonomia és kongrua szabályozási törekvést meg nem semmisítené, miként az asztal megbillentése az épülő kártyavárat.

E körülmény az osztó igazság figyelembevételére, mely nem engedi meg, hogy a lelkészi illetmények rendezésénél ugyanazon minimum állapittassék meg a gör. kath. papokat illetőleg, mint a lat. szertartásuakra vonatkozólag. Pedig az 1871-iki kongresszus elaborátumából ez olvasható ki, s a vallás- és közoktatásügyi miniszter parlamenti nyilatkozata e tekintetben nagyon szük-szavu.

Annyi bizonyos, hogy a róm. kath.-ok és görög kath.-ok autonómiaja és kongruája csak együttesen oldható meg s mert annak szétválasztása az unió rovására történnék, de másrészt épen oly bizonyos az, hogy ez a cenzus-nem lehet egyforma.

Különböző minimumot kíván először a szóban forgó közegek különböző fokú társadalmi kvalifikációja. A róm. kath. egyház papjaitól megkívánja, hogy érettségi bizonyítvánnyal lépjenek a semináriumokba, ellenben a gör. katolikusoknál sok helyütt (lugosi, balázsfalvi egyházmegye) elegendő a középiskolai négy vagy hatosztály.

fizetés mellett ő a legboldogabb halandó a világon, — de a ki iránt menten tartózkodóbb, hidegebb lesz a kisasszony, mihelyt egy fényesebb állásu kérő szimatol a háznál. Ha azután ez a fényesebb állásu kérő kicsinyli a hozományt vagy kicsinyli a kisasszonyt, akkor Balajthy ur iránt megint mindenki nyájas, megint mindenki kedves, még a morozus »pincsi kutya« is, a ki csodálatos ösztönnel megérzi a családi tanács terveit.

Szegény Balajthy ur!

Balajthy ur voltaképen nem is olyan szánalomraméltó alak, mert nem tudja hogy mit cselekszik és fogalma sincs arról, hogy ő csak amolyan »biztosítás baleset ellen.« Ő rendszerint mosolyog mindenhez és minden felé csak arról az »angyal«-ról beszél, a kihez hasonló nincs több a földön. Így néha még reklámeszköznek is jó, az ő rajongással hirdetett reklámjára figyelmessé lesznek a fiatal gavallérok a szóban forgó kisasszonyra és néha elég csinosnak találják, sőt elis veszik. Balajthy ur erre kétségbe esik, három napig öngyilkosságra gondol, három napig a hideg leli, de azután rendszerint nem lesz semmi baja. Vigaszt kers a

csalódás ellen és beáll egymásik leány tartalékos vőlegényének.

És ha . . . ha a kisasszony ebben a botrányosan reális világban mégis hiában vár éveken át ábrándjaiban megálmodott előkelő kérrőre, ha az a nyomorult ismeretlen nem akar feltűnni a horizonon, akkor Balajthy ur boldog lesz, mert akkor a szép kisasszony az elvirulás a hervadás szomorú kétségbeejtő korszakát kezdi érezni, akkor nem vár többé semmire, hanem egy szép napon pirulva sugja a rezervista vőlegény fülébe.

— Nem bírom tovább titkolni érzelmeimet, beszéljen a mamával kedves Balajthy ur.

És Balajthy ur hirdeti az esküvő után városszerte:

— Én vagyok a legboldogabb ember a világon. Tíz évi lángoló szerelem után végre egymáséi leszünk.

És egymáséi is lesznek. Szegény Balajthy ur!

II

Dicsékvés és hiuság nélkül legyen mondva, egy Don Juan sem kap talán annyi levelet szép leányoktól asszonyoktól, mint a mennyit kaptam én, mióta megirtam énekemet a »tartalékos vőlegények« érdekes specieséről. No

Ezt kívánja másodszer a plébániák és hívek viszonylagos számaránya. Hazánkban van 3191 róm. kath. és 2094 gör. kath. plébánia, s viszont 7,239,212 róm. kath.-al szemben van 1,658,295 gör. kath.; Igy tehát egy róm. kath. lelkészségre esik 2,268 hívő, míg egy gör. hatholikusra átlag csak 780 lélek. A kik tehát többet dolgoznak, nagyobb fizetést érdemelnek, azon elvnel fogva; »méltó a munkás munkadíjára.«

Azután bizonyos az is, hogyha a kongrua illetmények kiegészítésénél egyforma minimum vétetik alapul, akkor a nagyobb javadalmasok önkéntes megadóztatásából befolyó összeg legnagyobb része a gör. kath.-okra lesz fordítva, mivel a minimum a gör. kath. papok jelenlegi nyomasztó anyagi helyzete folytán oly alacsonyra fog redukáltatni, hogy azon egy két felvidéki róm. kath. plébánost kivéve a többiek mind kívül esnek; s így végelmzésben a róm. kath. papságon ismét nem lesz segítve.

Egységes kongrua és autonomia különböző minimális cenzus alapján, — ez a jogos, méltányos és igazságos. ○

Pulszky Károly ügye.

A félhivatalos Országgyűlési Értesítő nagy szerényen jelenti, hogy a Szépművészeti Múzeum számára megvásárolt kép, amely ha nem is Rafael, hanem állítólag Sebastiano del Piombo műve, ma megérkezett Budapestre. Együttal a 135000 frankról szóló vásárlási nyugtát is átadták a közoktatásügyi miniszteriumnak.

A képet Cherigné grófnő a nyilvános árverésen 131000 frankért vette meg, tehát csak 4000 frankot számított fel magának közvetítő díjúl.

Ámde Pulszky Károly 200000 frtot vett föl e kép megvásárlására, — a többi 65000 frankot pedig nem tudni, hogy hova tette, nincs róla semmi irás.

*

A Szépművészeti Múzeum számára Pulszky Károly által vásárolt »műtárgyak« dolgában megindított vizsgálat szünetel. A vizsgálóbizottság ugyanis eddigi működése alatt gyakran érezte a szakszerű felvilágosítások hiányát, de különösen Pulszky Károly személyes magyarázatait, ezért szükségessé vált, hogy a vizsgálat

egyik levélirő sem hízelt, egyik sem bókolt; hanem elnevezett sivar lelkű rouének az egyik; pedáns blazirt ifju aggnak a másik és a harmadik az szidott össze a legharagosabban, Mégis ez a harmadik esett nekem a legjobban, mert többek között azt írja:

» . . . És ha ugys van tisztelet uram ha léteznek is a Balajthy fajta urak, a kiket szegény leányok tartalékban tartanak, hogy a legrosszabb esetben oltár elé lépjenek vele, — hát ezt nem kellett volna önnek kiírni az újságba: nehogy a Balajthy urak óvatosabbak legyenek, nehogy észrevegyék, hogy őket csak ugy »baleset ellen való biztosításképen« tartogadják a jól nevelt leányok arra az esetre, ha nem akadna az idők folyamán horogra más jobb parthie. De maga ezt is kiírja, maga csunya, maga roué . . . »

Ez a levél igazolta, hogy a »tartalékos vőlegények« tényleg léteznek, még pedig fölös számmal léteznek, mert, ime fölös számmal érkeztek hozzám az indiskrét leleplezésért haragot mutató levelek.

De léteznek egy másik érdekes species is a »tartalékos mennyasszonyok« speciese. Ezeknek bemutatásával vélek teljes elégtételt szolgáltatni azon tisztelt hölgyeknek, a kik zokon vették

további menetéhez bizonyos előmunkálatok készíttessenek.

Wlassics Gyula a bizottság tagjait írásos kiküldetéssel látta el, melyekben a vizsgálói tisztelet rájuk bizza, azonkívül a vizsgálat vezetésével megbízott Simon Dezső jogügyi főtanácsos egy általános utasítást nyert, melyben felszólítatik, hogy a vizsgálatot a legszélesebb mederben minden személyi szempontoktól eltekintve, a legszigorubbán és lelkiismeretesen hajtsa végre.

Ez utasítás folytán a vizsgálat eltarthat évekig. Nem egyébről, mint hetvenkétezer műtárgy átvizsgálásáról van szó, melynek lelkiismeretes, nemcsak az anyagi, de a művészi érték felülbecsülését is magában foglaló átvizsgálása rövid idő alatt a legbuzgóbb munkásság mellett sem hajtható végre.

A szépművészeti muzeum számára megvásárolt tárgyak átvizsgálása két irányban folyik.

E muzeum számára ugyanis kiadott:

Csáky gróf minisztersége alatt	167,000
Eötvös báró	204,000
Wlassics	115,000
»	7,000

Összesen tehát: 433,000

Az első két tétel alatt megvett tárgyak művészi becsükre nézve az annak idején Andrássy Tivadar gróf alatt eljáró bizottság által megvizsgáltattak, a mostani vizsgáló bizottság feladata tehát csupán az, hogy a számadások helyességére nézve jusson megállapodásra. A bizottság ezt tekintette első feladatának és meglevő irományokból mindeddig inkorrektiséget nem talált. Másképp áll ez a 115,000 és 7000 frtos tételekre nézve, melyekről semmiféle iromány nincs még kéznél, melyekkel igazolva volna a már ideérkezett műtárgyak kifizetése. Ezeket keresi, kutatja most a bizottság, legalább, míg a szóban forgó tétel a képviselőházban megbeszélés alá kerül, a miniszternek módjában álljon, már valamelyes felvilágosítással szolgálhatni.

*

A Pulszky Károly manipulációi ellen felmerült és napról-napra felmerülő gyanuokok alapján a kultuszminiszterium — ma utasította

a királyi ügyészséget, hogy a bűnvádi eljárást vele szemben foganatosítsa.

Ehhez képest a királyi ügyészség haladéktalanul megindítja az eljárást, amelynek egyik legelső feladata lesz megállapítani: tényleg örült-e Pulszky Károly vagy sem. E czélból a törvényszéki orvosokat, Ajtay Sándor és Moravesik Ernő tanárokat fogják kiküldeni.

Moravesik doktor szerint, Pulszky Károly rendetlen, kicsapongó életmódja és ekszczenricitásai megfelelnek a paralízis előtűneteinek; de véleményét a betegről nem mondhat, mert még nem látta. Általában azt kellene tudni, hogy ki állapította meg a diagnózist; mert az országos tébolydába csak olyan embert szállíthatnak, akiről nyilvánvaló, hogy örült, vagy akit a törvényszék helyez megfigyelés alá. A kifejtett paralízist hamarosan fel lehet ösmerni, ha Pulszky abban szenved, számtalan jelét adhatta rövid idő alatt. Hiszen nem egyszer megtörténik, hogy egy paciensről első látásra elmondhatja egész bizonyossággal, hogy paralitikus.

*

Pulszky Károly betegsége tény, hogy fölötőbb gyanus természetű.

Első napon azzal a hírrel rohanták meg a közvéleményt, hogy egy féltucat kitűnő és hírneves orvos tanácsot tartott a család iniciatívájára és alapos vizsgálat után kimondotta Pulszky Károlyról, hogy paralízis progressívában, az az agylágyulásban van s elrendelték elszállítását a Lipótmezőre.

Ez előadás nem felel meg a valóságnak.

Az orvosok azon az estén Pulszky Károlyon semmi olyan tünetet nem találtak, a mely az elmebetegség bármely válfajára valamely diagnózist megengedett volna. Az agylágyulás diagnózisát azóta sem lehetett rajta megállapítani.

Ehhez járul, hogy az az éjjeli konzilium — lehet, hogy a család iniciatívájára történt, mert Pulszky Ágost is ott volt — de hirtelen toborzódott össze, késő este, telefon utján, holt semmi válságos tünet vagy fordulat ilyen sietséget nem parancsolt. És a mi több, nem a család valamelyik tagjának lakásáról, hanem a szabadelvű pártkörből indult a hirtelen beteghez. Ha családi ügy, akkor e szerint a szabadelvű párt és kormány családi ügye volt ez a

konzilium. A diagnózis pedig az agylágyulásról csak a nagy közönségnek szólt, az a kis kör pedig, a mely a dolgot intézte, jól tudta, hogy Pulszky Károlyról egyelőre nem tudni, hogy — micsoda.

A magyarországi katolikus egyház autonómiáját szervező gyűlés tagjainak választási módozata.

(Jóváhagyatott az apostoli királyi felség által 1869-ik évi okt. 25-én 20340-ik sz. a.)

II.

14. §. Azon elvnel fogva, hogy a püspöki megyék mint egységek fentartassanak, az egyházmegye azon esetre is küld világi képviselőt, ha a területén levő kath. hívek száma a megállapított kulcsnál csekélyebb is lenne.

Ugyanazon oknál fogva valamely választókerület nem terjedhet ki több püspöki megye területére.

15. §. A fentebb kifejtett elvekhez képest a választókerületek száma a legujabb (1869-ik évi) népességi adatok nyomán az egyes püspökmegyék szerint következőleg állapítatik meg:

	választókerület
Az esztergomi érseki megyére esik	16
az eperjesi püspöki	3
a veszprémi	7
a besztercebányai	3
a nyitrai püspöki	5
a pécsi	7
a szombathelyi püspöki	5
a váci	6
a munkácsi	7
a fehérvári	3
a győri	6
a kalocsai érseki	8
a nagyvárad	2
a csanádi	10
az erdélyi	5
az egri érseki	7
a rozsnói	3
a szepesi	4
a szathmári	2
a kassai	5
a gyulafehérvári érseki	6
a lugosi püspöki	2
a nagyvárad g. sz.	2
a szamosújvári	7
a pannonhalmi főapátságra	1
összesen	132

16. §. Az ekkép meghatározott számú választókerületeknek az egyes püspöki megyékben a helyi és népességi viszonyok szerinti földrajzi kiszabását a /- alatti részletes kimutatás tartalmazza.

tőlem a vőlegényekre vadászó gyöngéd női nemek kiméletlen lefotografálását.

A »tartalékos menyasszonyok« rendesen díszei nemüknek. Csinos arcuk, kifejezésteljes szemük, bájosan fitos orruk — és igen kevés hozományuk van. Ama körülrajongott szép hölgyek osztályához tartoznak: a kik legtöbbit tánczolnak a bálban, legtöbb udvarlóval dicsekedhetnek, legtöbb szerenádot és virág csokrot kapnak — de mindezeknek daczára férjhez csak igen ritkán mennek.

Mariska kisasszony — mondjuk, hogy Mariskának hívják — elbűvöl mindenkit szépségével, a lelke üdeségével, műveltségével. Beszél francziául, virtouzitással zongorázik, sőt a női kereskedelmi iskolát is igen eredményesen végezte — de férjhez csak igen ritkán megy.

Az ifju, a kinek alkalma van megismerni, okvetlen szerelmes lesz belé. Előbb csak sóhajt, később csak lyrai verseket ír »hozzá« a helyi lapban, azután bokkrétákkal és serenadokkal fejezi ki iránta szive hő szerelmeit és Mariska ezek alapján szentül meg van győződve, hogy az az ifjú éjjel-nappal arról gondolkodik, hogy mikor és miképen kérje meg a mamától az ő aranyos kezét.

De az ifjúnak nemesak »lobogó szive«,

hanem »praktikus esze« is van. A sziv az tombol és versírásra ösztönöz, de az ész lehüt és a következő okoskodásra vezet:

— Szép leány, nagyon szép leány és kedves, — de kevés a hozományja. Elvégre várhatunk, mert ki tudja, mit hoz a jövő! Talán egy 100.000 forintos vén özvegy asszonyt, a ki lesz szives korán elhunyni; talán egy pupos, ragyavert gazdag kisasszonyt, a ki 10.000 forint évi apanagezsal feledtetni egyéb fogyatékoságait. Ez esetben bolondság volna idealizálni és Mariskát elvenni. Minthogy a Mariska hozományja is több, mint épenséggel semmi, — ha gazdagabb lány nem akadna, elveszem őt.

Igy lesznek a Mariskák »tartalékos menyasszonyok«. Végső eszközei az elodázhatatlan adósságok rendezésének, végső reményei a beperelt váltókkal fenyegetett gavallérok.

S ezért a don Juánok kurizálnak neki a végső lehelletig, ki nem fogynak a bókókból és ömlengésekből. Ugy mutatják, mint hogy ha nem mernének, — pedig valójában még nem akarnak. Tartogatják szép szóval, semmire sem kötelező vallomásokkal az esetre, — ha jobb parthie nem akadna a horogra.

Mikor azután az ifjuság, meg a váltó lejár, mikor az uracs kopaszodik, ránczosodik,

a hitelezők pedig türelmetlenkednek, — akkor a don Juan térdre borul Mariska előtt és vall:

— Óh nagysád! Nem bírom tovább titkolni öt év óta lobogó szent érzelmeimet, mely emészt, sorvaszt és elpusztít, ha ön nem könyörül rajtam. Imádom önt nagysád, szivem egész hevével . . . stb. stb. Mondja ki hát a végzetes igent, vagy nemet! Akar-e az enyém lenni, örökre az enyém, . . . stb. stb.

*

És azután beszél a don Juán a mamával, majd később a papával, a ki szomorú arccal vallja be, hogy bizony csak ötezer forint hozományja van a leánynak.

— Óh kérem, a pénz mellékes; Ki törődik itt a pénzzel! . . .

És Mariska büszkén hirdeti a barátnőinek:

— Milyen ember, istenem milyen ember! Öt éven át rajongott értem és végre mégis meg merte kérni a kezemet. Mégis vannak hűséges, önzetlenül szeretni tudó férfiak a világon.

Bizony vannak. Vannak tartalékos vőlegények és tartalékos menyasszonyok. És boldogok azok a jámborok, a kik nem veszik ezt észre magukról soha.

17. §. Minden választókerületben egy világi képviselő választatik.

18. §. Választó minden 24 éves ker. kath. férfi, aki nem áll valamely bűnvádi kereset, illetőleg fenyték alatt, vagy nem elmebeteg.

Választható pedig minden választó, ha életének 30-ik évét betöltötte s ha írni, olvasni tud.

19. §. A választók összeírására ő hercegsége a primás tüzi ki a határnapot.

Kitűzve a határnap, a választási eljárást minden plébániában a helybeli lelkész azzal indítja meg, hogy a határnap előtt legalább nyolcz nappal úgy az anyaszentegyházban, valamint a távolabb eső és népesebb fiókegyházakban is, külön összehívja a kath. híveket, előadja az összejövetel célját, a választási szabályokat felolvassa és a híveket felszólítja, hogy a szükséges összeírásnak teljesítésére s utóbb a választásnak vezetésére a plébániabeli hívek közül egy öttagú bizottságot válasszanak.

Ezen választás a plébános elnöke alatt nyílt szavazattal történik. A választmányba a plébános és a helybeli káplán, noha nem világiak, a hívek által megválaszthatók.

Az így választott bizottság maga választja saját kebeléből elnökét és jegyzőjét.

20. §. Minden választóképes összeírandó s az összeírás eszközésére népesebb plébániákban s a távolabb eső fiókegyházakban albizottságok alkalmazandók. Ily esetben az öttagú bizottság tagjainak száma akként szaporítandó, hogy minden albizottság legalább három tagból álljon.

Az összeirt választók névjegyzéke a választást megelőző 8 napon át az egyházközség valamely középületében megtekinthetés végett kitétetik, hogy a névjegyzék netaláni hiányainak kiigazítására alkalom nyujtassék.

A ki az összeírás ellen tett panaszára az összeíró bizottságnál orvoslást nem nyer, azt az alábbi 27-ik §-ban kijelölt középponti bizottságnál sürgetheti, mely e tárgyban véglegesen intézkedik.

21. §. A fentebbi 19-ik §-ban körülirt bizottság kitűzi a választás napját, annak kellő kihirdetéséről gondoskodik s a választásnál egyuttal mint szavazatszedő választmány is működik.

22. §. A választás egyes plébániánként oly módon történik, hogy az anya- és fiók-községekben együttesen és csak a népesebb s távolabb fekvő fiókegyházakban vétetik külön fogatba.

A választás annak kezdetétől számítva legfeljebb három nap alatt befejezendő.

23. §. Választási jogát mindenki csak egyszer és azon plébániában gyakorolhatja, a melyben választónak beiratott.

Akik kegyuri czimen a választási különjogot egyénileg gyakorolni hivatvák, a községekben többé nem választhatnak, de választhatók.

24. §. A szavazás közvetlenül és nyilvánosan akkép történik, hogy a szavazatok a 19-és 20-ik §§-ban érintett választmány által legott jegyzékbe vétetnek. Felkiáltás utáni választásnak helye nem lesz.

25. §. A választást vezénylő bizottság, miután a szavazatokat pontosan jegyzőkönyvbe vezette, azt a bizottsági elnök és legalább két tag által aláírva a választókerület központjára beküldi.

26. §. A választókerületek központjain a központon levő plébániai bizottságnak és legközelebbi hat plébániai bizottságnak elnökeiből központi bizottság alakul.

27. §. Ezen bizottság kétszer tartja ülését: először a kerületbeli szavazók összeírása után a 20-ik §-ban megengedett felszólamlások eligazítása végett; és másodsor a beérkezett szavazatoknak teljes nyilvánossággal eszközendő összeszámítása végett. Ezen központi bizottság elnöke a helybeli bizottmányok elnöke egyszersmind, kivéve a helybeli összeírás eleni panaszok esetét, mely esetben más tagját választja elnökül a bizottság. Az elnök kötelessége mindjárt a vidéki bizottmányok megalakítása után a szomszéd bizottmányok elnökeit is meghívni és akként megalakítani a központi bizottságot. A központi bizottság mindjárt első összejövetelekor meghatározza ülései határnapját és annak közhírré tételéről gondoskodik, azt illetőleg a megyés püspöknek hivatalos kö-

röztetés végett bejelenti. A bizottság jegyzőkönyvet tartozik vezetni; a választás eredményéről vezetett jegyzőkönyv pedig az elnökön s jegyzőn kívül még legalább is egy bizottsági tag által is hitelesítendő és két egyenlő példányban kiállítandó.

28. §. A ki a választókerületben viszonylagosan legtöbb szavazatot nyer, ama kerületnek választott képviselője.

29. §. A 27-ik §. szerint felvett és aláirt jegyzőkönyvnek mindkét példánya a megyés püspökhöz küldetik fel, ki az egyik példányt a püspöki levéltárba teszi, a másikat a megválasztott képviselőnek megbízó levél gyanánt elküldi.

30. §. Ha a választott, akár papi, akár világi képviselő a reáesett választást el nem fogadja, arról utóbb iemond vagy több helyütt megválasztva, egy mellett nyilatkozik vagy végre ha valamelyik képviselő meghalna, a szervező gyűlés vagy ha ez együtt nincsen, a hercegsprimás új választást rendel.

31. §. A megyés püspök a maga területén történt választások eredménye felől az ország hercegsprimását értesíti, ki szervező gyűlés összejövetelének napját kitűzi és annak tagjait Budapestre összehívja.

32. §. A szervező gyülekezetnek elnöke az ország hercegsprimása; alelnököt a világiak közül a gyűlés választ.

33. §. A gyűlés első napján az elnöklő hercegsprimás által egy papi és két világi korjegyző kijelöltetvén, a jelen választási szabályoknak, valamint a meghívó iratnak felolvasása után két egyházi és négy világi tagból álló igazolási bizottság választatik a megbízó levelek átvizsgálására.

34. §. Mind az egyházi, mind a világi képviselők általános többségének megbízó levelei rendben találtatván, az igazolt tagok, meg a püspöki kar, alakuló gyűlésre elnökileg egybe-hivatnak.

35. §. A jelen szabályok a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter utján ő császári és apostoli királyi fölsége elébe terjesztesnek s általa megerősítettvén foganatba vétetnek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 8.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Illy és Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy, Wlassich, Dániel.

Elnök: az ülést megnyitván, felolvassák és hitelesítik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Schober Ernő jegyző jelenti, hogy az interpellációs könyvbe Pázmány Dénes jegyzett be interpellációt a belügyminiszterhez a kolozsvári nemzeti színház elkallódott 80,000 frtos alapja ügyében. Az interpelláció az ülés végén fog megtétni.

Következik a napirend: a vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalása.

Okolicsányi László konstatálja, hogy a 29 éves alkotmányos aera legmostohább gyermeke a közoktatásügy volt. E téren most észlelhető bizonyos haladás, de nem elég, ha a pénzt egyszerűen elköltjük, kell, hogy annak legyen foganatja is. Így az iparművészeti muzeum épületénél is felesleges pazarlást követnek el azzal a pénzzel, a melyet a nép verejtékéből szednek össze. Így van ez azokkal a társalgási leczkékkel, melyekre a kormány 13,000 frtot dobott ki. Fel kell említenem a Pulszky-féle esetet is, hol néhány százezer forint tünt el. Foglalkozik ezután a budapesti egyetem főépületének kérdésével. Ennek a hiánya az oka nagyrészt annak, hogy az ifjuság elhanyagolja a tudományt.

A középiskolai oktatás terén nagy gond fordítandó a nemzeti nevelésre.

A népoktatás államosításának nem hive, de a nemzetiségi vidékeken okvetlenül kell felállítani állami iskolákat.

A felekezeti állami dotációjával és a kongrua rendezés függőben tartásával a kormány a papokból korteseket akar csinálni. Szóló hive az egyházak függetlenségének s ezért a tételt nem fogadja el.

(Helyeslés a szélsőbalon.)

Wlassich Gyula kultuszminiszter foglalkozni kíván a vita folyama alatt felmerült tanügyi kérdésekkel. A mi az egyetemek kérdését illeti, szóló felhívta a két budapesti egyetemet, hogy lehetőleg együttesen gondoskodják a tanári szüreszcenciáról.

A másik dolog, a mit az egyetemeknek figyelmébe ajánlott, az a szemináriumok kultiválása és a speciál kollegiumok nagyobb művelése. Az egységes jogi államvizsgálatnak hive és ennek megalkotása céljából az egyetemek véleményét kikérte. Foglalkozik az orvosi rigorozumok szabályozásával is; az ő álláspontja az, hogy kevesebb legyen a vizsga, de ezek aztán szigoruaak legyenek. Egyébként nem kell minden bajért az egyetemek rendszerét okolni. A legtöbb baj forrása az, hogy a szülők egyetemi hallgató fiaikat egészen szabadjára hagyják. Különben a mi ifjaink nem hanyagabbak, mint a külföldiek. A nőképzésről szólva kijelenti, hogy eszében sincs leány gimnáziumokat létesíteni, hanem csak azt akarta, hogy a leányiskolai tanítónők magukat tudományosabban kiképezhesék a bölcsészeti fakultáson. Ez nem a tulajdonképpeni nőemancipáció, ez csak a nők tudományos emancipációja s azt is mérséklettel kívánja végrehajtani.

Röviden érinti a tanárképzés ügyét, majd a budapesti egyetemi épületre tér át; ő kióhajtja építtetni az egyetemteri épületet, az orvoskari telepet kibővített; a polytechnikumról is gondoskodni fog még pedig valószínűleg úgy, hogy az eddigi épületbe a bölcsészeti fakultást helyezze el, míg a műegyetem számára új épületet emeltet. Tárgyal is már ezekben az ügyekben a pénzügyminiszterrel. Különálló egyetemi telep létesítésének nem hive. A kolozsvári állapotokat is szanalándóknak tartja.

Áttért a közepoktatásra, konstatálja, hogy a gimnáziumok abszolút száma nagy, de territorális elhelyezésük rossz, mert pl. 12 olyan megyei székhely van ahol nincs gimnázium.

Ezért az ilyen helyeken szándékszik létesíteni gimnáziumokat.

A polgári iskolákat mai szervezetükben nem véli fenntartandóknak.

Az egységes középiskola szaporítása egyik legfőbb célja, de nem érez magába n bátorságot a latin nyelv kiküszöbölésére. Különben a tanítás célja és eredménye tekintetében az egységes középiskola majdnem realizálva van, mert sokan lépnek a gimnáziumokból technikára és a reáliskolákból a tudományegyetemre.

A tanterv revízióját helyesli s ezzel foglalkozik is. Feladatának tekinti a tanárok szolgálati pragmatikájának elkészítését. A tanári fizetések egyesítéséről már a jövő budgetben gondoskodva lesz.

A tankönyvek nagyon sokat javultak; a közoktatási tanácstól elvette a tankönyvbírálat jogát s azt az egyéni felelősségre alapítva, egyes tudósokra bizta, a kiknek bírálatát közzé fogja tenni.

A népiskolai törvény revideálásával is foglalkozik, mert valóban tarthatatlan, hogy az államellenes üzelmek miatt alig lehet fegyelmi eljárást indítani. Kénytelen bevallani, hogy vannak egyházi főhatóságok, melyek jóformán nem is válaszolnak, ha ilyen ügyben fordulnak hozzájuk. Az államosítást abban az értelemben, hogy csak az állam lehessen iskola fenntartó, nem fogadhatja el, de a hol szükséges, ott felállit állami iskolákat.

Feladatnak tartja azt is, hogy a tanulók nevelésére is felhívja a tanárok és tanítók figyelmét.

A tanfelügyelői intézménnyel nincs megelégedve, de azt hiszi, hogy evvel nem is lesz másképp, míg nekik a végrehajtó hatalom meg nem adatik, azt hiszi, hogy leghelyesebb volna őket a közigazgatás keretébe beleilleszteni. A mig ez nem lehetséges, addig az iskolalátogatói intézményt kell fejleszteni.

Konstatálja, hogy az iskolákban a magyar nyelv terjedése örvedetesen haladt és a népiskolák száma szaporodott.

A kereskedelmi iskolák számára egységes tantervet akar megalkotni, a keleti tanfolyamot pedig fejleszteni kívánja.

A muzeumi bizottságnál a legszigorubb ellenőrzést lépteti életbe.

A kongruára és autonomiára térve át jelenti, hogy ezek megvalósításának idejét nem toltta el; az időpontra nézve úgy nyilatkozik, hogy a választások után, ha még helyén lesz, a kongresszust össze fogja hívni. A kongrua ügyben ő csak az összeírás felett biztosítja magának a revíziót s így nincsenek kortes czéljai. Az autonomiát a püspöki karral karöltve szeretné megoldani. A királyi rezolúciót azért olvasta fel csak a minap, mert 2 miniszteriummal és sok szakférfiival kellett tárgyalnia és ki akarta előbb dolgoztatni a részletes utasítást.

Az egyházak dotációjáról törvényjavaslatot fog a ház elé terjeszteni. Az egyház és az állam merev szétválasztásának nem híve, csak a dologi hatáskört akarja elválasztani. Ennél messzebb másutt sem mentek. Ugron határozati javaslatát nem fogadja el; kéri a tétel elfogadását. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Thaly Kálmán félreértett szavait igazítja helyre.

Elnök az ülést 10 perczre felfüggeszti.

Szünet után áttért a ház a kérvények tárgyalására.

A főrendiház reformjánál

Tóth János pártolja a kérvényt s hosszabb beszéd kíséretében egy határozati javaslatot nyújt be, amely szerint mondja ki a képviselőház, hogy a főrendiházat népképviselő alapján reformálni kívánja.

Bánffy Dezső báró a jelen viszonyok között a főrendiház reformját kivihetetlennek tartja s kéri a javaslat elvetését.

Eötvös Károly pártolta Tóth János határozati javaslatát, a többség azonban elvetette.

A száműzöttek hamvai.

Kassa város közönsége II. Rákóczy Ferencz, Zrínyi Ilona és Bercsényi hamvainak hazaszállíttatását kéri. Thaly Kálmán, Beöthy Ákos, Ugron Gábor és Eötvös Károly felszólalása után Bánffy Dezső báró megígéri, hogy amennyire hatalmában áll, mindent el fog követni a nagy száműzöttek hamvainak hazaszállíttatása érdekében, de határozott időpontot nem mondhat.

A kolozsvári színház.

Pázmány Dénes interpellációt jelent be a belügyminiszterhez, hogy hová tűnt el a kolozsvári nemzeti színház 80000 forintos alapja?

Az interpellációt kiadták Perczel Dezső belügyminiszternek.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Február 9. A nagyváradai ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
- > 9. A ker. csarnok palotájának felavatása. Disz-közyülés d. e. 11 órakor.
 - > 9. A gazdasági és iparbank évi rendes közgyűlése d. e. 10 órakor.
 - > 12. Nagykereskedők és nagyiparosok bálja a kereskedelmi csarnok termeiben.
 - > 15. A tisztikar táncestélye a Fekete Sasban.
 - > 16. A szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 - > 16. A 48-as Népkör felolvasó-estelye.
 - > 16. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 11-kor.
- Február 16. A szépitészeti egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a városházán.
- > 16. Az önkéntes tűzoltó egyesület álarozos bálja a Fekete Sasban.
 - > 18. A nagyváradai kereskedő ifjak körének bálja a kereskedelmi palota disztermében.
- Márcz. 8. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tárgy-sorsjátékának húzása.

UJDONSÁGOK.

* **A hadsereg ujjaszervezése.** A napokban a bécsi Hofburgban a király elnöklete alatt tartott katonai tanácskozáson több, a hadsereg eddigi szervezétének igen lényeges módosítását czélzó javaslat került szóba. A tanácskozás után az összes tüzérségnél alkalmazva levő tábornokokat, a tüzérségi dandár-parancsnokokat, a tüzérségi igazgatókat, a tüzér-

ségi főfelügyelő Kropatschek Alfréd lovag altábornagy által február 10-ére Bécsbe rendelték, hol a nevezett napon ismét tanácskozások lesznek, melyek azonban nemcsak a tüzérséget, hanem az egész véderőt, tehát a két honvédséget is érintik. A február 10-én tartandó katonai tanácskozásokra több magasabb rangu tábornok, azonkívül két altábornagy, tizenkét vezérőrnagy és számos magas rangu törzstiszt kapott rendeletet a megjelenésre.

* **Pius pápa halálának évfordulója.** Rómában IX. Pius pápa halálának évfordulója alkalmából Hohenlohe bibornok a sixtusi kápolnában gyászmisét mondott, melynél Leó pápa, az összes bibornokok, főpapok, a diplomáciai kar, az arisztokrácia tagjai és számos előkelő idegen volt jelen. Leó pápa egészségi állapota, tekintettel agkorára, teljesen kielégítő.

* **Udvari gyászjelentés.** Ma érkezett meg Biharvármegyéhez néhai Erzsébet, oldenburgi nagyhercegnő halála alkalmából kiadott udvari gyászjelentés. Szövege a következő: Legfelsőbb rendeletre: néhai Erzsébet, oldenburgi nagyhercegnő, Ő Királyi Fenségéért az udvari gász 1896. évi február hó 7.-től, péntektől kezdve tíz napon át, változás nélkül bezárólag február hó 16.-áig viselendő. A legfelsőbb és felsőbb asszonyok, valamint a hölgyek fekete selyemben, fehér csipkés fejdíszszel és díszitménnyel, valódi ékszerrel, vagy szürke és fehér ruhákban fekete csipkével és fekete ékszerrel vagy gyönggyel jelennek meg.

* **Haldokló főherceg.** Albert Szalvátor főherceg egészségi állapota annyira rosszabbra fordult, hogy ma Bécsből Abel jezsuita páter a beteghez utazott avégből, hogy a főherceget a halotti szentségekkel ellássa. Albert Szalvátor a Habsburgoknak toskánai ágából származik s Károly Szalvátor főhercegné és Mária Immaculata főhercegnőnek a fia. Született 1871-ben s kapitány a 11. számú huszárezredben, mely Szombathelyt állomásozik.

* **Állami közegeket az anyakönyvvezetéshez.** Az elmúlt városi közgyűlésen szóba jött a nagyváradai állami anyakönyvi hivatal ügye, hogy a várostól elvonják a munkaerőt. Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag tegnap e tárgyban indítványt adott be a városi törvényhatósághoz. Indítványában kifejti, hogy azért kell új aljegyzői állást rendszeresíteni a városnál, mert a jelenlegi aljegyző idejét egészen igénybe veszi az anyakönyvvezetéssel járó nagy munka. Indítványozza, hogy a törvényhatóság irjon fel a miniszterhez s kérje, miszerint a városi tisztviselőket mentse fel az anyakönyvi teendőik alól s az anyakönyvvezetést állami közegekkel teljesíttesse. Indítványozza továbbá, hogy ha a város kérelmét a miniszter két hónap alatt nem teljesitené, a város egyszerűen vonja el tisztviselőit az anyakönyvvezetéstől. Az indítvány első részéhez lehet szólni, de az anyakönyvvezetés beszüntetését nem jogosult a város megtenni, s így képtelenség rá még csak gondolni is.

* **Álarozos mulatság a jégen.** Az utazákon bokáig gázolnak a pocsolyában, a háztetőkről nyakunkba csorog a hólé, a Sport-tér zárva, a Körös jege összeszakadozott s részben már elment, s a nagyváradai közönség korecsolyaünnepélyt rendez. A Városliget jege még jól bírja a vigan sikamló korecsolyázókat: Ma délután tartja meg az arany ifjúság a nagy álarozos farsang-temetést a Városligeti jégpályán. A diák sereg, különösen a nagyobb fajtájából, meg a korecsolyázást kedvelő kisasszonykák már hetek óta készülnek a pompásnak ígérkező

mulatságra, melyen a talmi Hazafi Veray János fog rimes zöngeményben elbucúzni a farsangtól, no meg a jégtől. Egy vig sereg érdekes csoportozatot mutat be. No de nem áruljuk el az ifjúság féltve őrizett titkát, hogy annál nagyobb legyen a meglepetés.

* **Halálozás.** Nagyszalonta egyik derék agg polgára: Kiss András hunyt el pénteken, 83 éves korában Nagyváradon, rokonai körében. A tisztos polgár hült tetemeit ma vasárnap délután fél 3 órakor temetik a Nagy-Pereczes-utcai halottas háztól.

* **Felebbezés a fizetésemelés ellen.** Emeltettük már, hogy Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag a városi tisztviselők fizetés emelése ellen felebbezést ad be a miniszterhez. Tegnap került be az iktatóba a monstre-felebbezés. Mert annak lehet mondani azt a két sürűen teleírott árkust, a mivel bizonyítja Szokoly, hogy nem hagyható helyben a fizetésemelésre vonatkozó közgyűlési határozat. Első sorban kifogásolja, hogy a rendkívüli közgyűlés nem lett szabályszerűen meghirdelve, továbbá törvényellenes, hogy a saját fizetésük emelésénél a tisztviselők is szavaztak. Hosszasan bizonyítgatja, mellékletekkel is, miszerint a város máris túl van terhelve s anyagi viszonyai igen sulyosak. A főszámvonó által felvett fedezési tételek már is túlságosan meg vannak terhelve. Az új városház, színház, csatornázás 3 millióba kerül s ez összeget újabb kölcsönök útján fedezhetjük, a melyeknek törlesztése óriási megterheléssel fog járni, a közköltő és más ily természetű teher eddig már is 70% s a fizetés emelés újabb 30% emelést zuditana a polgárokra, a mi igazságtalanság lenne. Ezután áttér a tisztviselők mai fizetésre s különösen a magasabb fizetésűekkel foglalkozik. A tisztviselői létszám, a felebbezés szerint most is elég nagy s éppenséggel nincsenek a tisztviselők túlterhelve; a mellék kereketük összege pedig felét teszi a fizetésüknek. Megbírnák kényelmesen a munkát, csak rendszeres beosztás és munka erő kihasználás kell. Szembe állítja a törvényszéki bírót a tanácsosokkal, a kik pedig nagyobb felelősség, több kvalifikáció mellett kevesebb fizetést huznak, mint a tanácsosok. A megszavazott fizetésemelésnél azt látja, hogy a kisebb fizetésű tisztviselők nem nyerne méltányos, a megélhetésre szükséges javítást. Ezek után kijelenti felebbező, hogy nem az ellenszenv vezeti, hanem a polgárok érdeke, akik bizalmukkal és szavazatukkal megtisztelték, s nem egyezhet belé, hogy egy könnyelmű határozattal tönkre tegyék a polgárságot. Véleménye szerint az volna a helyes, s ezt ő is megszavazná, ha a 600 frton aluli fizetésűek 20%, a 600 frton felüli fizetésűek 1000 frtig 15%, az 1000 frt fizetésen felüliek pedig 5% fizetésemelésben részesülnének. Kéri a belügyminisztert, hogy a felebbezésben felhozottak alapján a közgyűlésnek a fizetésemelésre vonatkozó határozatát semmisítse meg. — Egész bizonyossággal hiszszük, hogy a miniszter e felebbezés nélkül is megsemmisíti a fizetés emelést, mely mai alakjában csakugyan nem hagyható helyben.

* **Hogy fogják Boris herceget »átkeresztelni«?** A lapok politikai hírei hetek óta mindig csak Boris herceg áttérésének kérdésével és az áttérés következményeivel foglalkoznak, de senki sem irt még eddigelé arról, hogy mikép fog a bolgár trónörökös vallás-változtatása végbemenni. Óhitű, orthodox »keresztelésről« itt szó sem lehet, ez a kifejezés helytelen. Boris herceget az óhitű ritus szerint csak felkenni, konfirmálni fogják. Mert a bolgár orthodox egyház elismeri a katolikus, vagy a protestáns ritus szerint megtörtént keresztelést, míg ez persze a görög patriarkális egyházban nem fordul elő. Boris herceget tehát csak a konfirmálás szertartásának fogják alávetni, a mi a bolgár egyházban a kereszteléssel egyidejűleg történik. A felkenés proceszszusa, a mikor az a templomban történik, a következő: A megelőző liturgia után a pap (érsek) a keresztülöket a gyermekkel odahívja a »császári ajtóhoz« (a templom főkapuja) és miután ott letérdeltek, a pap a keresztülökhöz kérdéseket intéz, melyekre ezek a gyermek nevében felelnek. Az ez alkalom-

mal leteendő hitválas főpontja az, hogy elismeri-e a keresztgyermek, hogy a Szentlélek csak az Atyától én nem egyuttal a Fiutól (»Filiogues« mint a katolikus egyház mondja) származik. A keresztgyermek homlokát, száját, orrlíkát, füleit és kezeit is myrhával kenik meg, a mi nem egyéb, mint illatos olaj, melyet előbb valamelyik érseknek kellett megáldani, ez alkalommal pedig Olaszországból származik.

* **Munkások veszedelme.** Borzasztó szerencsétlenség történt tegnap este Vazsecznél. Egy Csorbáról Szentmiklósról haladó gőzmozdony — Vazsecznél a hegyszorosban ötven fűrészmalmi munkást elgázolt. A szerencsétlenül járt munkások közül sokan azonnal meghaltak, többen pedig életveszélyes sérüléseket szenvedtek. A környék lakossága igen fel van háborodva a mozdonyvezető ellen, a kit a borzasztó katasztrófa okozójának tekintenek. Ez azonban állítólag nem hibás. A vizsgálatott nyomban megindították.

* **Agglegények megadóztatása.** A kis Szerbia sűrűn váltakozó pénzügyminiszterei kitalálták már az adózás mindenféle nemét és formáját, de a nagyratörő országoeska sehogy sem bír kivergődni az adósságokból. Most összeállt a szkupstinának huszonöt tagja és oly adóval akarja boldogítani a szerbeket, amittől most, farsang idején, az aktualitást sem lehet megtagadni. A dolog nem egészen új, mert az agglegények adója már több államban kísértett, de indítvány alakjában ezuttal először merül fel törvényhozó testületben. Az indítvány szerint az agglegénység a harminczadik esztendővel kezdődik; aki akkorig — meg nem házasodik, kétszer — akkora adót fizet, mint legénykorában. Az agglegénynek ez a kötelezettsége azonban megszűnik az ötvenhatodik évében s azontul senki sem törődik vele van-e volt-e vagy lesz-e hitvestársa. Vakok, bénák, rokkantak és más házasságra nem alkalmas egyének nem fizetnek adót: az özvegy emberre csak ötven éves koráig kötelező ez az adó, és pedig azért, mert ösztendői gyászidőt engednek neki az első feleség megsiratására. Ha e határidő letele után sem megy az oltár elé, az ő adóját is megkettőztetik. A huszonöt képviselő nevében Obradovics Száva adta be az indítványt, amely szerint a »törvényhozás kötelessége« korlátozni a nőtlenséget és hogy a vagyontalan leányok főként alá kerüljenek. Az indítványozók megvannak győződve hogy javaslatuk erkölcsileg és anyagilag ujjá fogja alkotni Szerbiát. A javaslatot ennek dacára kívülük senki sem veszi komolyan és úgy tárgyalják mint vidám farsangi intermezzót.

* **Nagyváradai iparosok a kiállításon.** A nagyváradai iparos ifjuság önképző egyeten felhívja a Nagyváradon tartózkodó mindazon iparos segédek és tanulókat, kik az iparágakban elért előhaladásukat, szorgalmukat és ügyességüket készítményeikkel az ezredéves országos kiállításon bemutatni óhajtják, ezen szándékukat a nagyváradai ipartestület ifjusága önképző együletében (N.-Teleky-u.) vagy az ipartestület hivatali helyiségében f. hó 15-ig jelentsék be. Ugyancsak a jelzett helyeken megtekinthető az ezen időleges kiállításra vonatkozó program.

* **A miniszter kívánsága.** A kereskedelmi miniszter tekintettel a munkaadók és munkások szak-, önképző- és betegsegélyző egyesületei tevékenységének azon kiváló közgazdasági fontosságára, melylyel az ily egyesületek működése a munkásosztályok szellemi, anyagi és erkölcsi jólétének előmozdítására bír, azzal a kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, hogy a nevezett egyesületek alapszabályainak egy példányát a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium számára is küldje meg. A belügyminiszter ezen kérelmet teljesíteni szándékozván, felhívja a törvényhatóságokat, hogy a jövőben

alakuló munkás-, szak-, önképző- és segélyző egyesületek alapszabályait négy példányban terjesszék föl hozzá.

* **Tolvaj suhanczok.** Péntek este egy valóságos szervezett tolvajbanda gazdálkodott Diósi Ignác és fia Lajos fakereskedő cég főutcai telepén. A banda öt suhanczból állott, a kik összebeszéltek, hogy elmennek fát lopni. A telepre érve felosztották maguk között a munkát. Egyet kiállítottak őrnök, kettő szedte le a hasábokat, a másik kettő pedig hordta. Az arra sétáló főkapitánynak feltűnt az egyik fahordó, Kis Pál 14 éves fiu és rákiáltott. A fiu megijedt, eldobta a fát és futásnak eredt. A főkapitány elfogatta és bekísértette a rendőrségre. Ott azután a kis tolvaj kivallotta elmenekült czinkostársainak neveit is, minék következtében most mind az öten, Kis Pál, Kis Imre, Pater László, Szabó Ferencz és Rácz Károly a rendőrség vendégei.

* **Kijavítják a Safrad-házat.** A Safrad-ház dűledező állapotán a tavasz megnyitásával alapos renováció által akar segíteni a város. A rozoga épületet kijavíttatja, új gunyát ad rá, hogy addig is, míg rendeltetéséhez képest örökre elkerül a Bémer-térről lakható legyen s jövedelmezzen valamicskét. A renoválással egyidejűleg határoznak Tóth Ferencz azon beadványa felett is, melyben 1600 frtot ajánlt meg arra az esetre, ha a Safrad-ház telkéből a Posta-utczába beszögellő 40 négyszögöl területet a város átengedi az utca kibővítéséhez.

* **Gyilkos gőzmozdony.** Nagy szerencsétlenség történt tegnap éjjel Igló közelében a kassa-oderbergi vasut vonalán. Az Oderbergnek induló vonatokhoz Iglón rendesen második gépet csatolnak, mivel a pályának itt erős emelkedése van. Tegnap este, ez a becsatolt gép visszafelé indult. A sinek között öt munkás ment szembe a magányos mozdonyal, melyet nem láthattak, mert a pálya itt hirtelen erőset kanyarodik, de nem is hallhatták a mozdony dübörgését, mert az elveszett az éjjeli vihar hatalmas morajában. A kanyarulatnál hirtelen előtűnt a mozdony, de menekülni már nem lehetett. Három munkást a gép összemorzsolta, akik szörnyet haltak. Egyik munkás végtagjait törte össze a gyilkos mozdony, míg az ötödik aránylag könnyű sebesüléssel menekült.

* **Megrabolt Mária-kép.** Már nem ujság hogy gonosztevők, kik bűnük büntetésétől szabadulni akarnak megőrülnek. — Egy ilyen gonosztevőt csipelt el Bécsben a rendőrség. Werdan Ferencz bohóc a bécsi Mária-templomból még 1893-ban egy mellékoltárról több érdekes ékszert ellopott s mikor elfogták, oly ügyesen adta az örültet, hogy beszállították az örültek házába. Innen azonban megugrott s most tünt fel ismét Bécsben, úgy, hogy a Dominikánus-templom egy Mária-képéről több ezer forintot érő ékszert lopott el. A rendőrség erélyes nyomozás után még tegnap elfogta s most már nehezen fogja a törvény sujtó kezét örültségével elkerülhetni. Az ellopott ékszereknek még nagy részét megtalálták nála.

* **Különbég és hasonlatosság.** Lapunk barátja leplezetlen bosszúságunkra ma délután beállított a redakcióba. Odament a vasuti menetrend rovatvezetőjéhez, s igen fontoskodó arczal így szólott hozzá:

— Tudja uram, mi különbség van ön és egy falióra között?

— Halljuk!

— Nos, ha a faliórát felhuzzák: jární kezd. De ha önt felhuzzák

— Helyes, szólít munkatársunk; — de tudja-e, hogy mi hasonlatosság van köztem és a falióra között?

— Nos? kérdé lapunk barátja kíváncsian.

— Ha a kellő idő elérkezett, az óra üt ni kezd. Nézze csak kérem, milyen nagy a hasonlatosság

Lapunk barátja azonban nem várta be a hasonlatosság bizonyítását, hanem rohamos gyorsasággal ellépdelt a redakcióból.

* **Körözött családapja.** Tasnádszántói születésű és illetőségű Rácz László O.-Csaholy községből a múlt év nyarán ismeretlen helyre távozott, nyomorban hagyva O.-Csaholyban visszamaradt nejét és gyermekét. Tartózkodási helyét eddig még nem lehetett kipuhatolni, de legnagyobb valószínűség szerint Hajdu, Szabolcs, Békés, Bihar vagy Szatmár vármegye valamelyik községében lakik. A zilahi alispán tehát megkeresi vármegyénk alispánját, hogy nevezett családfőnek családtagjai tartására való köteleztetése végett őt hatósága területén köröztesse, feltalálása esetén családfői kötelessége teljesítésére intse és tartózkodási helyét a zilahi alispánnal tudassa.

* **Carmellini.** Ilyen exotikus nevet visel az a jámbor német, aki a Sas éttermében esténként bűvész mutatványokat végez. A publikum szívesen nézi végig a kis ember mutatványait, mert szerényen minden hatás-vadászat nélkül ügyeskedik »az illuzionizmus, escamotage és equilibristika terén« anélkül, hogy egyebet vindikálna magának, mint hogy elismerjék a bámulatos ügyességét. Még csak ma este lép fel Nagyváradon.

* **Kellő időben** hirtelen előforduló esetekben, Vértes gyógyász. Ferenczpalinkája már sokszor megátolt komolyabb betegségek kifejlődését; melynelfogva egy család sem nélkülözheti azt. 3

Lapunk egyes számai a következőkben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-léle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac,
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatók.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴³ regg., 2 ²⁵ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ¹² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó-Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁵ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴² r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ¹⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

E G Y L E T.

Munkabér és sztrájk. Az egyre terjedő szocializmus békés leküzdését célozza az a felolvasás, amelyet »Munkabér és sztrájk« czimvel lapunk főmunkatársa, dr. *Vucskics* Gyula theologiai tanár tart a fővárosi katolikus legény-egyletben. A szerző nem zárkózik el mereven a szocialisztikus törekvések elől, hanem foglalkozik velök, s csak kritika után mond ítéletet róluk. Dr. Vucskics az egyetlen theologiai tanár, aki a szocializmust mint külön tantárgyat tanítja a növendékpa-

poknak, s ez a felolvasása is — eltekintve nagy értékétől, a — nemesebb értelemben vett liberálizmustól és az emberszeretet eszméitől van áthatva. A terjedelmes dolgozatot módunkban lesz lapunk legközelebbi számában bőven ismertetni.

Irodalom és művészet.

— **Goffine Lénárt** katolikus oktató és épületes könyve. A fenti cím alatt a Szent-István társulat Goffine Lénártnak híres művét immár harmadik kiadásban nyújtja a magyar közönségnek. A könyv a szent időkre, adventre, nagybőjtire, ünnep- és vasárnapokra rendelt evangéliumok világos és rövid magyarázatát adja, s e közben az egész keresztény katolikus hit- és erkölcsant ismerteti. Nincs a keresztény lelki életnek oly mozzanata, melyre a könyv ki ne terjeszkednék, s a ki azt áttekinti, meg fog róla győződni, hogy a Szent-István társulat ezuttal ismét egy kiváló és a szó szoros értelmében vett népkönyvet nyújt a katolikus olvasó közönségnek. Két század tünt le azóta, hogy a jeles szerző eme kitűnő műve először megjelent, de e két század, bármint változott legyen is azóta a világ képe, mit sem vont el a mű értékéből. Olyan az ma is, minő akkor volt: hasznos, üdvös és örökbecsű könyv és nem a stereotyp kifejezést használjuk, midőn azt mondjuk, hogy egy katolikus család asztaláról sem volna szabad annak hiányoznia. A könyv melyet **Tóthfalussy Béla** budapesti erzsébetvárosi plébános nagy gondval dolgozott át, füzve 2 frt 20 kr-ért, kötve 3 frt-ért kapható a Szent-István társulat kiadóhivatalában.

— **László főherceg élete és halála.** Irta **Baján Mihály dr.** Az oly tragikus véget ért királyi hercegről, **József főherceg** elhunyt fiáról szól ez a nagy szeretettel és poetikus nyelvezettel megírott kis könyv, mely igen szép vászonkötésben 60 kr-ért kapható a Szent-István társulatnál Budapesten.

— **A Szent-István társulat kiadványai** —ból megjelentek a következő füzetek: **Hummer** A szláv kereszténység hazánk mai területén a honfoglalás előtt; ára 80 kr. **Bodnár:** A katolikus népies irodalomról; ára 20 kr. **Dr. Czobor:** Giovanni Battista de Rossi emlékezete. Ara 80 kr.

MULATSÁG.

A velencei Népkör bálja. A nagyváradi velencei és váraljai Népkör bálja volt tegnap este a »Fekete-Sas« nagytermében. Szép közönség mulatott vidám hangulatban kedélyesen hajnalig. A rendezőség, különösen **Dési Géza** elnök olyan tevékenységet fejtett ki a mulatság sikere érdekében, hogy igazán csak elismeréssel szólhatunk róla. A mulatság tiszta jövedelmét a kör könyvtára javára fordítják.

Jelenvoltak:

Asszonyok: Bumbera Imréné, Béres Istvánné, Bauer Edéné, Aizele Ferenczné, Engländer Márkusné, Farkas Józsefné, Farkas Lajosné, özv. Grünbaum Adolfné, Hegedüs Józsefné, Kacz Lajosné, Liszka Antalné, özv. Mandel Ferenczné, Marx Ferenczné, Molnár Lajosné, Sándor Alajosné, Schönfeld Sámuelné, Vlád Józsefné (Apáti) Weisz Józsefné, özv. Weisz Mártonné, Weisz Sámuelné stb.

Leányok: Béres Irma, Bumbera Erzsike, Czóbel nővérek, Ehrenfeld Ella, Engländer Mariska, Aisele Juliska, Aisele Etelka, Farkas Erzsike, Farkas Rózsa, Grünbaum Jozefa Gál Karola, Hegedüs Irénke, Rácz Irén, Kacz Hermína, Kovács Mariska, Molnár Erzsike, Mandel Piroška, Mandel Iona, Nagy Vilma, Papp Alexandrina, Sarkady Mariska, Schönbberger Linka, Schvarecz Anna, Weisz nővérek, Weisz Róza, Wallner Anna, Trébiecs nővérek stb.

A termet **Farkas József v. velencei műkerlész** díszítette.

Igazságszolgáltatás.

Hergyán János kalandjai.

— Törvényszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, 1896, febr. 8.

Jó egyetértésben, boldogságban élt Kisjenő községben Hergyán János éjjeli őr hű feleségével, postás Milkájával. A ki csak annyiiban Milka, a mennyiben postás; ő levén a falu leveleinek és egyéb szállítmányainak ki- és behordója.

Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy Kisjenőnek nincs helyben postája, hanem a szomszédos Mező-Telegdre kellett elfáradni Hergyánné asszonyomnak.

Történt egyszer, hogy olyan foglalatossága akadt a ház körül, a mit nem lehetett elhagyni akkora, mikor visszajön Telegdről, felkérte hát a férje-urát, a kinek nappal ugy sem volt egyéb foglalatossága a heverésnél, hogy végezze el helyette a »hivatalt.«

Hergyán János udvarias és előzékeny férj, tehát vállalkozott.

Göcz József törvénybíró átadott a helyettes postásnak egy 24 frt 80 krajczárról szóló utalványt, melyből a jegyző utánvételes ruhasomagját kellett kiváltania.

Hergyán János bizonykodott, hogy eljár a dologban hűségesen. Hát nyugodtan utnak eresztették.

El is járt egészen addig, hogy a ruhát az utalványért kapott pénzből kiváltotta. De mikor a megmaradt 3 frt 95 krt a markában érezte, megszállta az ördög és addig ösztökölte, míg a pénznek egy utszéli csapszékben a nyakára nem hágtott. Hanem ekkor azután megijedt; hogy menjen ő most haza, agyonüti a bírót a miért a pénzt elköltötte?! Töprengéseinek az az elhatározás lett a vége, hogy nem megy haza, hanem ha már megkezdte, eladja a ruhát is és legalább »szórakozik« egy kicsit.

Elhatározásának foganatosítása végett a közeli Szabolcska községbe ment és a falu kovácsának kínálta a ruhát. A kovácsnak gyanusnak látszott az elárúító és nem állt rá az alkura, hanem feljelentette a bírónál az esetet. A bíró hallott már róla, hogy a kisjenői postás eltűnt egy kevés pénzzel, meg egy csomó pakkal, azért elment a kovácshoz, ugy okoskodván — hátha visszajön még az ipse. És a bíró, — nem hiába gondolkodik a falu az ő fejével, — jól sejtett. Hergyán János éppen akkor jött ki a kovács házából, mikor ő az utcán befordult.

Kiabálni kezdett utána, hogy álljon meg, de Hergyán János a helyett inkább futni kezdett. A bíró akkor azt kiáltotta, hogy dobja el a csomagot; Hergyán eldobta az egyiket. Dobja el a másikat is; azt is eldobta.

A bíró összeszedte a csomagokat és egy lovas mezei őrrel küldött a szükevény után.

Az őrnek sikerült az elfogás, csak hogy mikor nagy diadallal Kis-Jenőre akarta szállítani a foglyot megugrott mellőle. Ide jött Nagyváradra. Csak hogy a városi levegő nem tetszett neki, azután meg a gyomra is korgott, hát egy éjjel hazament a falujába. Feltörte Muszka János pajtáját, ellopott belőle 8 frt értékű fegyvert, egy véka almát és egy kosár szőlőt. Az utóbbiakra nézve ugyan azt állítja, hogy megette mind, olyan éhes volt.

A káros gazda eleinte a sógorát gyanúsította a lopással, mert annak volt szüksége puskára, de csakhamar rájöttek, hogy ki a tettes.

Éppen a feleségétől jött ki Hergyán János, mikor rákiáltották a megálljt. Szaladni akart előbb; de lövéssel fenyegették, azért inkább megállt.

Elfogatása után egy újabb turpisság is derült ki rá,

Mikor a katonaságtól hazajött, nem volt egy szál ruhája és egy falat kenyere sem. Pantye Mitru fogadta meg a házához tapasztónak:

Egyszer elküldték egy véka tengerivel a mészárhoz husért. Csunya, sáros idő volt, hát Pantye felöltöztette a maga ruhájába. Csizmát, szűrt, kalapot, még inget is adott neki.

El is ment Hergyán a háztól úgy, hogy sohse tért vissza.

▲ felsorolt többrendbeli gonoszságokért

állott tegnap a nagyváradi kir. törvényszék előtt Hergyán János.

A törvényszék mindenek előtt azt konstata, hogy Hergyán János nem is János, hanem Zachari. Csak ugy adták rá a János nevet, mikor Váradon szolgált, s azóta ő is annak mondja magát.

Azután 3 rendbeli sikkasztás vétségéért és 1 rendbeli lopás büntetéseért elítélték 2 és félévi fegyházra.

Hergyán megcsóválta a fejét, azt mondta rá, hogy sok lesz az mégis és felebbezett.

Egy kis föld miatt. J. Szabó Benjámint és Kis P. Károlyt, tőzsomszédok B.-Ujfaluban. Szabó nem tudta állni, hogy semmi kerítés ne válassza el portáját a szomszédától, azért nád-ból kerítést készített. Hogy a kerítés erősebben álljon, két oldalt felhánnya mellette a földet. A szomszédasszonyoknak azonban nem tetszett a művelet és magas hangon szót emelt a föld-felhánnyás ellen, mert az egyik oldalról az övék a föld. A szóváltásból összezördülés lett, miközben J. Szabó Benjamin ugy főbe vágta Kis P. Károlynét az ásóval, hogy az még ma sem hal a fél fülére és a koponyája se maradt épen, Kis P. Károlyt pedig, ki a felesége segítségére ment egy kapával ütötte msg ugyancsak a fején. Egy rendbeli súlyos testi sértésvétségmiatt 4 havi fegyház- és 5—5 forint pénz büntetést. Kapott ezért tegnap J. Szabó Benjamin.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék büntető osztálya holnap Millye Gyula elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő bűnügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Kovács Ferencz és társa hamis eskü büntette.

Id. Papp András hatóság elleni erőszak büntette.

Antal Miklós embererölés vétsége.

Fekete Sándor lopás kísérletének büntette.

Kraszner Eliás sikkasztás büntette.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg I. után Dr. Margitai. 5

»En is leszek bátor megjelenni!« vágott közbe Katterstädt rosszul titkolt bosszúsággal. »Hisz én vagyok legrégirb ismerőse Norrenburgban, Mr. Brawning; képzelheti, hogy esik nekem ez az egész malheur.«

A kocsi lassan, vigyázva indult meg, Browning fájdalmi daczára is fölegyenesedett egy kissé, hogy a fiatal tiszt után nézzen: »Milyen részvéttel van irántunk!« mondá megindultan.

»No igen!« felelé Bessie gondolkozva, de végre mégis csak Schröder dr. meg Wesselhöft segítettek rajtunk!«

II.

Mr. Browning balesete általános részvétet keltett; mindenki sietett tudakozódni állapotára felől; minél többen iparkodtak bejutni a beteg ágyához; pedig ez az ember, akivel annyian olyan nagyon törődtek, tulajdonképen idegen volt Norrenburgban. Alig egy éve, hogy megtelepedett; egy tekintélyes new-yorki bankház ajánlotta őt az egyik norrenburgi bankár jóakarataiba. Kifogástalan becsületesség, óriási gazdagság híre előzte meg. Vett magának egy szép villát, mert, amint mondá, ilyen helyen csak a saját házában lakhatik az ember kényelmesen, azután hozzátevő: ennyit megengedhet magának, mert hisz egy netalán elköltözési esetén egy pár ezer tallerra nem sokat ad. Kiáltó fénytűzéssel, de nagyon kevés izléssel rendezte be azt; adott olyan ebédeket, hogy a legnagyobb ingyenczek is rajongtak érte még egy hét múlva is; rövid időn nagyon keresett egyéniség lön e kis városban. Tapintatlanságai felett nevettek ugyan, kedvükre gunyolódtak naiv örömmén, melyet gazdagságában talált, de komolyan senki sem haragudhatott a jószívű emberre, kinek nevetséges oldalait az arany nimbusa különben is eltünteté.

Mi vezethette őt az idegent Norrenburgba? sokan kérdezték, hiszen a kis város a Kroesusnak igen keveset nyújthatott. Mr. Browning azt

állítá, hogy a szép vidék csalta ide, ami azonban nagyon valószínűtlenül hangzott az ő szájából, aki sohasem volt fogékony a természet szépsége iránt. Azonban meg kellett elégedni a felelettel jobbnak híjában, mert akármennyire száján hordta is az öreg ur a szívet, személyes ügyeit illetőleg mindig nyakig begombolkózott.

Megpróbálták ezeketán némelyek [Miss Lightfootot interviewolni, de nála sem érhetek célra. Hogy korán elvesztette szüleit, hogy egyetlen gyermeke volt egy ügyvédnek, aki merész spekulációi következtében tönkrement, s hogy így csupán nagybátyjának köszönheti, hogy a teljes elzüléstől megszabadult ezt nyilat, őszintén elbeszélte. Bővebbet nagybátyja előéletéről nem akart, vagy nem tudott beszélni; őszinte lelkének nem lett volna nehéz bevallani azt, ha talán nagybátyja is e legalacsonyabb sorsból küzdötte volna föl magát. Arrogánsnak, önhittnek, szarkasztikusnak nevezték őt roszakaró; de hogy minden dicsekvéstől ment s hogy éles ész finom tapintattal párosult benne, azt irigyei sem tagadhatták. Ragaszkodása nagybátyjához megindító volt, szeméi ragyogtak, ha arról beszélt, mi mindennel tartozik neki.

Látszott rajta, hogy nem azzal a vak szeretettel csüg rajta, amely szeretete tárgyán semmi hibát nem lát; hanem azon mély érzellemmel, amely minden hibát megbocsájt s mások előtt, ha csak lehet eltitkolni törekszik. Sokszor látták pirulni nagybátyja nagyása és gyöngéi miatt; de soha egy türelmetlen szó el nem hagyta száját; soha éles ellentmondással meg nem sértette őt. Világos volt, aki megakart találni a szívéhez vezető utat, annak elnézőnek kellett lennie nagybátya gyalóságai iránt.

Az öreg ur gyöngéihez tartozott a törekvés is, hogy nemes vagy katonai körökbe juthasson, a polgári elemeket pedig minél távolabb tartsa házából. Ezt a célját el is érte, főleg Katterstádt Theobald támogatásával, aki Norrenburg kis világában némi szerepet játszott. Családi összeköttetése, édes anyja magas tekintélye és kedveltsége által segíthetett Browningnak, hogy célja érjen, s ez, aki ismerettségük első pillanatától kezdve csaknem fanatikus előszeretettel tanusított a fiatal tiszt iránt, halártalan halára érezte magát kötelezve vele szemben.

Lassanként csaknem mindennapos vendég lett Katterstádt a Browning villában, s Norrenburgban elkezdtek nevet Miss Lightfootával együttesen emlegetni, bár ez utóbbi nagybátyja túlelőző kényes modorát hideg viselkedéssel iparkodék ellensúlyozni. Hízelt ugyan neki Katterstádt udvarlása; szép volt, mulatságos, jó parthie hírében állott; s mindazon tulajdonokban bővelkedett, melyeket a világ nagyrabecsl, úgy ismerték, mint derék tisztet, ügyes lovast, pompás táncost; de a tetszelgő leányos hiúságtól a szerelemig még nagy a távolság. És erre Bessie eddig legalább semmi kedvet nem érzett.

Mihelyt a betegnek megengedte orvososa hogy látogatást fogadhasson, Katterstádt volt az első, kit beeresztettek hozzá, nagy diaddal fogadta őt az öreg ur, s magánál tartotta míg délután thea időn túl is.

Bessienek is megkellett jelenni és jóllehet különben elvből távollattotta magát, midőn nagybátyja vendéget fogadott, s általában nagyon került mindent, ami a szabad amerikai életmódra emlékeztethetett s így a kisvárosban pletykára alkalmat adhatott volna.

A bucsuzásnál Mr. Brwning fölkérte az ifju tisztet, hogy minél előbb jöjjön el megint. Két nappal később tehát ismét ott volt Katterstádt, ott maradt theara is, melyet az előszólított Bessienek katlett szervierozni. Különb is türelmetlenkedve bátyja szerinte tulságos előzékenysége miatt Katterstádt iránt, még bosszusakb lett, midőn az inas aelépe s nagy ezüst tányéron aranysegélyü névjegyét hozott. E tányér különben is folytonos vita tárgya volt a nagybátyja és unokahug között.

Mihelyt Browning meglátott egy ilyen tányért valamely nemegi házban, rögtön beszerzett egy hasonlót, jóval nagyobb értékben, meiytől huga egyszerű természete iszonyodott, valahányszor ideoenek előtt pompáztak vele.

Igen jól látta Katterstádt futó mosolyát, melylyel a tányérra nézett.

»Miért nem mondja meg őszintén nagybátyjának véleményét a szerencsétlen tányér felől«, gondolá magában.

»Nemrég magasztalta szépségét — magában pedig nevet rajta és joggal.« Bosszusága nőttön nőtt, s tetőpontját érte el midőn bátyja Wesselhöft neve hallatára elfintorítá orrát.

»Na, vége kedélyes délutánunknak,« sóhajtá Katterstádt. »Mondja meg az urnak, hogy nem jólérem magamat arra hogy látogatást fogadjak; no kiállta Broning »De bátyám!« szólt közbe hevesen Bessie — hiszen Dr. Schröslernek barátja Wesselhöft s így bizonyára tudni fogja hogy annyi vendéget fogadhatsz amennyit akarsz!

Boning habozva nézett körül.

»Mr Braning fogadhat látogatást; de nem köteles vele,« jegyzé meg Katterstádt halk hangon.

»Helyes! helyes! Báró ur mindig fején találja a szeget. Fogadhat, de nem köteles vele! Haha! nagyon jó! Nevetett Browning »Márton, mondja meg W. urnak, hogy nem elég jól érzem magamat arra, hogy elfogadhassam!«

»Köszönöm Mr. Browning«, mondá Stattenstádt a leghízeltgöb hangon, midőn az inas eltávozott, »az örömmön kívül, hogy társaságát, s Miss Lightfootét élvezhetem, megvallom, jól esik valahányszor kikerülhetem a Wesselhöfttel való találkozást. Nagyon nehéz eitalálnom a hangot amelyen egykori gazdatisztünk fiával beszélek.«

»A gazdatiszti állást bizonyára nagyon megalázónak tekintik a vidéken?« kérdé Bessie a legártatlanabb képpel.

»Oh nem«, felelé Stattenstádt, »hanem...«

»Talán hütlen gazdatiszt volt Wesselhöft ur atyja?« szakítá félbe a leány.

»No ezt sem akarom állítani«, válaszolá Kattensstádt, legalább is nem értett koncz, hogy rosszul szerzett vagyonát megörizze, mert ugy halt meg, mint szegény ördög. Ez a Wesselhöft se gazdag, nem rég még csak könyvvezető volt Würz bankárnál. Az öreg Wesselhöft semmit sem végzett, ugyszólván sárból emelkedett fel terra az állásra atyám és nagyatyám hathatós pártfogásával, amiben a hitközségnek is nagy része volt. Ép oly kevéssé szeretnék tehát ezzel a Wesselhöfttel állandó érintkezésben állani, mint egy szolgáló vagy más cseléd fiával.«

Az öreg urnak unalmas kezdett lenni a társalgás, vagy talán kellemetlenül érintette, hogy huga Katterstádtel vitázik? elég az hozzá, nyughatatlanul fészkelődni kezdett, s iparkodott más kérdést hozni szőnyegre, de Bessie, akit nem hiába neveztek kötekedőnek, épen nem engedte magát zavartatni. Tántorithatlanul folytató:

»Amerikai, talán ferde nézeteimnek tulajdonítsa, ha e nyilatkozata elenére sem érthetem ellenszenvét a Wesselhöft társasága iránt, sőt ha azt hiszem, hogy még itt Európában is meg kellene erősödni a viszonyoknak néha néha s előítéletekkel szemben, annyira, hogy ezen osztály szülőttei társadalmilag is közelebb jussanak önökhez!«

»Ez alig képzelhető!« felelé fagyosan a tiszt, mire Browning hevesen közbevágott:

»Persze, persze! Különbőségnek kell lenni az egyes osztályok között; ezt Bessie is átlátja épu, mint a báró vagy én; de néha nagy kedve telik benne, tulzó nézeteket védelmezni.

»Egy szellemes hölgy nézeteit hallgatni mindig érdekes,« mondá Katterstádt lekötelezően, még ha nem is osztja az ember azokat.« Bessie érzéketlennel mutatkozék a bók iránt.

»Ugy látszik édes anyja, a báróné, nem osztja a báró nézeteit Wesselhöftöt illetőleg mondá most makaesul. »Mindig tisztelettel sőt melegséggel beszél róla.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A pápa és a szófiai keresztelő.

Róma, febr. 8. (Saját tud. távirata.) A pápa a szófiai eseten méltatlankodva Bulgáriában székelő képviselőjét, Menini filippopoli püspököt felfüggesztette.

A czár és a bolgár fejedelem.

Pétervár, febr. 8. (Saját tud. táv.) II. Miklós czár ma telegrafált Ferdinánd bolgár fejedelemnek, melyben szerencsét kíván neki Boris herceg megkereszteléséhez. A czár a keresztapaságot elvállalta s a keresztelésnél helyettesítésével Golenitsev és Kutusov vezérőrnagyokat bizta meg.

Boris herceg áttérése.

Bécs, febr. 8. (Saj. tud. táv.) Mária Lujza bolgár fejedelemnő ma reggel Cirill herceggel és főudvarmesternőjével ide érkezett, s rögtön tovább utazott Nizza felé.

Pulszky a kereskedő.

Budapest, február 8. (Saját tud. távirata.)

A vizsgálat már kiderítette, hogy Pulszky Károly több budapesti cég részére nagy mennyiségű szövetett szállított Olaszországból, melyeket az országos képtár czimére küldetett, hogy így ne kelljen értük vámot fizetni. E fölfedezés Pulszky barátai körében nagy megdöbentést keltett.

Az országos képtár igazgatója.

Budapest, febr. 8. (Saj. tud. távir.)

Wlassics Gyula dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter ma Than Mórt, a kiváló festőművészt az országos képtár ideiglenes vezetésével megbizta.

Pulszky áldozatai.

Budapest, febr. 8. (Saj. tud. táv.) Nagy fel-

tűnést keltett ma a képviselőház folyosóján két olasz képkereskedőnek a megjelenése. Az egyiket tizenhatszeker, a másikat pedig tizezer forint erejéig károsította meg Pulszky. Mivel a kereskedőket köyeteléseikkel elutasították; pert iuditanak a közoktatásügyi kormány ellen.

Közgazdaság.

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

— Az első év sikere. —

(Saját tudósítónktól.)

A László malom szerencsétlen bukása érzékenyen érintette a részvényeseken kívül a Nagyváradipénzpiacot is a helyi ipar és kereskedelem nagymérvű pangását vonta maga után. Csak a legkörültekintőbb eljárásnak sikerült a nagyobb bajt elkerülni s a viszonyokat azóta ugy a hogy konszolidálni.

A malom-krach a Biharmegyei Takarékpénztárt sújtotta az összes nagyváradipénzintézetek között a legérzékenyebben: mert a pénzintézetnél elzalogosított, részben általa megvásárolt nagyszámu malomrészvények teljes elértéktelenedése folytán olyan összeget veszített a Takarékpénztár, hogy már komolyan beszéltek a pénzintézet bukásáról.

Az igazgatóság élén álló tekintélyesebb férfiak azonban gyökeres reorganizációval megmentették a bukástól az intézetet. Uj részvényeket bocsájtottak ki, s a volt a vezérigazgató helyet Fleischacker Gyula ismert jeles pénzügyi kapacitást hívták meg az intézet vezetésének élére.

Tegnap számolt be az igazgatóság a reorganizált intézet első évi működéséről, s az elért szép eredmény beigazolta az igazgatóság helyes választását a vezérigazgató személyét illetőleg.

Daczára a nehéz viszonyoknak, olyan te-

kintélys összegű nyereséget mutat ki az évi mérleg, a milyenről álmodozni sem mertek a részvényesek az év kezdetén.

A közgyűlést Szunyogh Péter alispán igazgatósági elnök vezette:

Jelen voltak: Czuczor Frigyes, Andriényi Lajos, Schwartz Ferencz, dr. Gyémánt Jenő, Ragány János, Kiss Elek, Podhraszky Rezső, dr. Schweiger Ede, Mihelly Adolf, Szirmay Arthur, (Budapestről) a »Pesti Kereskedelmi Bank« képviselőiben is, dr. Kálmán Izidor, Weinberger Jakab, Kandel József, Sándor Samu, Deutsch Ignác, Schwartz Farkas, Örley Kálmán, Bordé Ferencz, Vinkler Lajos, Koliner Dávid, Steiner Benjamin, Fekete Ferencz, Balásházy Bertalan, dr. Walner Ödön, Farkas Izidor, Keszthelyi Zoltán, Tóth Dezső, Zajnay János kanonok, Stark Gyula, dr. Márkus László, Elő János, Papp János, Mittheiler E., Spitzer Miksa és Fleischhackker Gyula vezérigazgató.

Szunyogh Péter elnök rövid szavakban megnyitotta a közgyűlést s üdvözölte a szép számmal megjelent részvényeseket. Kónstatálta, hogy 57 részvényes 2557 részvényt tett le a közgyűlés előtt s jelen van 36 részvényes 2452 részvénynyel.

Ezután Fleischacker Gyula vezérigazgató felolvasta az igazgatóság következő jelentését:

Tisztelt közgyűlés!

Intézetünk lefolyt 1895-iki üzletéve csak egy átmeneti, illetve kezdő, és nem normális üzletévének tekinthető, a mennyiben a rekonstrukció az év folyamán történt, az első felében inkább a régi függő ügyek lebonyolítására, a vizsgálómunkák csökkentésére, a felmondott betétek megtartására, intézetünk iránti bizalom újbóli megszilárdítására és a belső szervezet átalakítására fektettük a főszűlyt, újabb üzletektől azonban tartózkodóbbak voltunk.

Daczára annak, mégis hogy rendes üzleti tevékenységünket csak az év második felében fejtettük ki, hogy a 300,000 frt új részvénytőke csak lassanként és successive folyt be teljesen, ekként az, az egész év folyamán állandóan üzleti célokra nem volt felhasználható, üzletévünk eredménye teljesen kielégítő, mert számadásaink és mérlegünk szerint, az évi elért nyereség **54,990 frt 92 krra** rug, úgy hogy ennek alapján a midőn a múlt idők pendentiáinak és kétes követeléseinek kiküszöbölésére és így mérlegünk teljes consolidálására 26, 433 frt 72 krt fordíthatunk, még ezen kívül tiszta nyereségül **28,557 frt 20 krt** bocsájthatunk a tisztelt közgyűlés rendelkezésére és ezek szerint a 400, 000 frt alaptőkét 5 százalékkal kamatoztathatjuk s s e mellett a tartalékalapra, az alapszabályszerűségeket illetően még egy nagyobb összeg juttatását is javasolhatjuk.

Intézetünk iránt a betevő közönség részéről táplált bizalom megerősödésére felhozhatjuk, hogy daczára annak, hogy az év elején 500,000 frtnyi felmondással vette át az új igazgatóság az intézet vezetését, betét állományunk a múlt évi január 1-én kimutatott átlagtól eltérést alig mutat, de köz tudomású tényekkel állván szemközt, ezekkel bővebben nem foglalkozunk, különben is alaptőkénknek 100000 frtről **400000 frtba** való felemelése és a **Pesti magyar kereskedelmi bank** támogatása mellett az ellenkező már a priori ki volt zárva.

Azzal sem foglalkozunk, hogy a nehéz pénzügyi viszonyok között a közönség igényeit a legelőzékenyebb módon elégitettük ki, mert azt kötelességünknek tartottuk és ezen irányelvet mindig szem előtt tartandjuk, csupán az évi számadásainkból levonható azon öröndetes eredményre kívánunk még utalni, a mely szerint kétségtelen bizonyossá lett, hogy üzletünk fokozatos fejlődésével a tőke felemelés mellett is a részvényesek befektetéseit eléggő gyümöleszőően leszünk képesek kamatoztatni.

Bejelentjük a tisztelt közgyűlésnek, hogy az év folyamán Varga Ákos pénztárnok egészségi állapotára való tekintettel saját kérelmére nyugdíjaztatott és igazgatóságunk, tekintve a kérelmezőnek hosszú évi buzgó szolgálatait és nem tekintve a nyugdíj-alap elégtelenségét 1200 frt évi nyugdíj, illetve kegydíjat szavazott meg részére, a melynek a nyugdíj-alapból nem fedezhető része az üzletköltségek közt fog elszámoltatni. Az igazgatóság kijelentette továbbá Varga Ákos nyugalmazott pénztárnok kérelmére, hogy az ő elhalálása esetére a felesé-

gének adandó nyugdíj kimérésénél a méltányosság szempontjára fog helyezkedni, Kérjük ezen bejelentésünket tudomásul venni.

Jelentjük továbbá, hogy a m. é. februári közgyűlés utasításainak megfelelőleg igazgatóságunk egy az intézet belső üzletvezetésére és kezelésére mint den irányban kiterjedő ügyrendet dolgozott ki, a melynek kinyomatása eddig azért maradt el, mer, azt a módosított alap- és nyugdíjszabályllyal együttesen szándékoztunk kinyomtatni, azonban az alapszabályok újabb áttekintésénél arról győződöttünk meg, hogy annak, a múlt évi nehéz viszonyok között történt rohamos elkészítésénél több hibba eszszott be, melynek kiigazítása illetve módosítása iránt a jelen közgyűlés elé terjesztjük indítványainkat. Ezeknek elfogadása esetében az alapszabályok és evvel kapcsolatban a kezelési és az ügyrendet, valamint a nyugdíjszabályzatot a kapott utasítás szerint kinyomtatjuk.

A nyereség felosztását kérjük következőképen elrendelni:

a 28557 frt 20 krt tevő jövedelemből fordítandó a részvényeseknek adandó osztalék fejében az 1895. évi szelvény beváltására darabonként 5 frtjával	20.000 frt — kr.
a tartalékalap gyarapítandó alapszabály értelmében 10 százalékkal	855 frt 72 kr.
a felügyelőknek adassék jutalomdíj fejében	750 frt — kr.
a választmánynak adassék a jelenléti jegyek beváltására	561 frt — kr.
a nyugdíj alap gyarapítandó az alapszabály értelmében 2 százalékkal	171 frt 14 kr.
és végre adassék jótékonykezélni a már évközben kiosztott 113 frt felül még	200 frt — kr.
fenti előterjesztésünk szerint tehát összesen	22.537 frt 86 kr.

Az ekként fennmaradó **6019 frt 34 krrnyi** összegből javasoljuk a tartalék alapnak, melyet a részvény befizetéséből eredő felpennzel 30000 frttal dotáltunk az idei 855 frt 72 krt kitevő jutalékát **3144 frt 28 krral** még külön dotálni és így azt **4000 frtra** kiegészíteni, a nyugdíjalapot, az alapszabályszerűségeket kivül még **328 frt 86 krral** gyarapítani és a maradványt **2546 frt 20 krt** új számlára átvinni.

Kérjük a tisztelt közgyűlést jelentésünket tudomásul venni, indítványainkat elfogadni, az alapszabályszerűségeket megejteni és a felügyelő bizottság jelentése alapján úgy részünkre, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentést megadni.

Nagyvárad, 1896. évi január hó 28-án.

Az igazgatóság.

Az igazgatóság jelentésével kapcsolatosan felolvasták a felügyelő-bizottság jelentését, mely szerint a zárszámadást és mérleget teljesen rendben találták; az üzletvezetés összes ágaiban pedig mindig a legnagyobb rendet és pontos-ságot tapasztalták. Javasolja a felügyelő-bizottság, hogy a tiszta nyereség az igazgatóság indítványa szerint felosztassék, s kéri a felmentvényt megadását.

A jelentéseket tudomásul vették s az osztalékok kifizetésének határidejét február hó 10-től határozták meg.

A mérleget, mivel kinyomtatva szétosztattott, felolvasottnak s tudomásul vették és a felmentvényt megadták.

Az igazgatóság előterjesztésére s a szükséghez képest az alapszabályok két szakaszát módosították.

A 61. §-ba bevették, hogy az igazgatósági határozatok érvényességéhez elnök és legalább két tag, elnök jelen nem létében legalább három tag jelenléte szükséges.

A 77. §-t olyképen módosították, hogy az igazgatóság, választmány és felügyelő-bizottság tagjai méltányosabb díjazásban részesíttessenek. A módosított alapszabályokat bejegyzés végett a kir. törvényszékhez terjesztik be.

Stern Márton a felügyelő-bizottsági tagságról leköszönt. Sajnálattal vették tudomásul s eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

A választásokra kerülővén a sor, elnök két szavazatszedő bizottságot nevezett ki. A felügyelő-bizottsági tagok választásánál: Papp János elnöke alatt Schwartz Ferencz és Far-

kas Izidor; a választmányi tagok választásánál Zajnay János kanonok elnöke alatt Bordé Ferencz és Fekete Ferencz működtek.

A választás eredménye a következő:

A felügyelő-bizottsági tagokra beadott 27 részvényes által 2347 szavazat; megválasztottak: Fehér Miksa (Budapest), Hegedüs Géza, dr. Márkus László, Pekanovits Imre, Ragány János rendes; — dr. Fleischer Lajos póttagnak, az összes szavazatokkal.

A választmányi tagokra beadott 27 részvényes által 2260 szavazat. Megválasztottak: Füredi László, dr. Fássy Lajos, Király Viktor, Kolliner Dávid, Kugler Albert, Stark Gyula, Sarkadi Tihamér és Szász August, az összes szavazatokkal.

Elnök köszönetét fejezte ki a tagok megjelenéséért s berekesztette a közgyűlést.

A bankkérdés. A Neue Freie Presse mai lapjában, mintegy folytatásaképpen a kiegyezési tárgyalásról hozott cikkének, a bankkérdéssel foglalkozik. A jegybank lényege és szervezete — írja — egybehangzó jelentések szerint, teljesen meg fog változni a két pénzügyminiszter közt létrejött megállapodások következtében. A bank szervezetét ugyanis az ugynevezett paritás elve szerint alakítják át, vagyis a bankot a kormányoktól akarják függővé tenni, a monarchia pénzügyeinek és hitelének nagy rovására, holott az uralkodó, mikor az első alkotmányos parlamentet megnyitotta, trónbeszédében azt mondta, hogy a bank és állam közötti viszony szabályozására vonatkozó tervezetet a törvényhozás bölcsességére bizza, a mely tervezetnek főczélja a bank függtlenségének biztosítása. Már ekkor is nagy befolyást gyakorolt az állam a bankra, most azonban teljesen függővé akarják tenni azt a kormánytól, mert a paritás az 1876. október havi szituációkhoz való visszatérést jelenti. A paritás szerint a bank főtanácsának egyenlő számu osztrákból és magyarból kell állania. Így tehát a főtanácsot az államtól és nemzetiségtől teszik függővé.

A főtanács állani fog a kormányzóból, a két alkormányzóból — egyikük mindig magyar, — a közgyűlés által választandó három osztrák, és három magyar tagból és az osztrák kormány által kinevezendő három-három tagból. Magyarország tehát most, mikor a kormányzó is magyar, a 15 tagu főtanácsban 8 szavazattal van képviselve, tehát többséggel bír s így Magyarország fog dönteni. Az osztrák-magyar bank így tényleg magyar bank lesz. Minthogy a magyar részvényesek száma is rendkívül szaporodik, nem lehetetlen, hogy a közgyűlés által választandó hat tag is magyar lesz s akkor feltétlenül magyar főtanács fog intézkedni oly bank felett, melynek vagyona osztrák vagyon. Látható tehát, hogy nem bankszerű, hanem politikai szervezésről van szó, a mely arra vezet, hogy a monarchiának nagyobb terhet viselő fele a főtanácsban kisebbségben lesz. Ezt azonban — kiált fel a magyar kormány dédelgetett lapja — az osztrák nép nem fogja eltűrni!

A vasúti beruházási kölcsön. A kiegyezési tárgyalások folyamán a két pénzügyminiszter között a vasúti beruházási kölcsön dolgában is voltak megbeszélések. Tudvalevőleg a magyar kormány 100 millió forintot meghaladó kölcsönt óhajt fölvenni az államvasutaknál mutatkozó hiányok és bajok pótlására, másrészt pedig az osztrák kormány is szükségét érzi annak, hogy az osztrák államvasutak forgalmi eszközeit szaporítsa. A két pénzügy miniszter azt akarja keresztülvinni, hogy lehetőleg egységes formában és egységes jeleggel finanszíroztassék a két állam kölcsöne. Ennek következtében a magyar kormány elejtette azt az eredeti tervet,

hogy a magyar államvasutak óriás szükségletét díjkölesön-kötvény kibocsátásával fedezze és a tárgyalás alapjául elfogadta Bilinski osztrák pénzügyminiszternek azt a proppozícióját, hogy a beruházási szükségletek 3 és fél százalékos törlesztéses kölcsön útján szereztesse be. A két kormány a dolog fővonásaiban megegyezésre jutott s elhatározták, hogy a Rothschild-csoportot február végére avagy márczius elejére hívják meg a tárgyalásokra s esetleg még április előtt a kölcsön emisszióját is megtartják. A kibocsátás árfolyama mindenesetre a pári alatt lesz, de a miniszterek úgy remélik, hogy az árfolyam rövid idő múlva eléri a névleges értéket. Az emisszióban a budapesti pénzintézetek is részt fognak venni és úgy a belföldön, mint a külföldön egyidejűleg tartják meg a nyilvános aláírásokat.

Osztályosorsjáték huzása. Ma folytatták a vigadóban a sorsolásokat; minden különösebb esemény nélkül pörgette le a szerencsekerék a 80 koronás nyeremények tömegét s a még bennmaradt nagyobb nyereményeket, úgy, hogy a holnapi utolsó napra már nagyon kevés főnyeremény maradt eldöntetlenül. A mai huzás eredménye a következő: **40.000** koronát nyert: 12467, **30.000** koronát nyert: 54.010, **20.000** koronát nyert: 29471, **4000** koronát nyert: 1012 21008 83988 100835 106777 119690, **2000** koronát nyert: 52856 97538, **1000** koronát nyert: 32247 47633 118017.

400 koronát nyert:

9186 17317 18882 18575 21896 22617 31942
36366 42365 44779 47046 48754 50715 52736
52752 54377 56425 59624 64970 68780 78640
82068 85119 86986 95305 95368 96297 97030
101780 103842 109540.

200 koronát nyert:

774 934 1059 3738 4691 5048 6871 6969
6220 6599 7052 7560 7817 9964 10844 11776
12305 15456 13439 13394 13665 14815 14821
14460 14784 5739 15546 15621 16811 16772
16347 17522 18883 18663 18805 19974 20239
20046 20551 22684 25147 22468 22165 23284
24416 24672 25911 26756 27401 21851 28730
30366 20270 70301 31986 31676 31517 31854
54387 34143 34743 34518 34578 35172 35853
36296 36981 38599 38167 39171 39535 40884
40866 42855 43867 44599 44100 44114 46519
47010 47402 48482 48208 49735 49611 49063
50481 50818 50188 51678 52982 52402 52495
53959 54129 54083 54791 54877 55536 55859
56196 66702 58789 58612 59400 59755 61236
61656 62403 63648 63079 64932 64360 65900
65863 65509 65710 66294 66794 67748 67669
67810 67713 67392 67079 69261 69377 70584
70294 72817 72542 73721 73806 73550 73996
74327 74346 74158 75610 76298 76957 77075
77997 77686 77685 77358 78111 78765 79664
79989 79842 79223 79741 79411 80175 80195
81372 82049 82471 83118 84231 84198 84637
84064 84238 85830 85115 85377 88215 86243
86801 87942 87493 88068 88219 88247 89140
89702 89794 90763 90818 90512 90432 91327
91837 91612 91959 91913 92118 92255 93298
93196 95479 96724 96811 96795 96823 96135
97846 97734 97292 98627 98754 99449 100115
101319 101097 101872 102064 103895 103911
103165 103658 103392 103963 103968 101981
104012 105581 105979 106133 106201 106577
107671 107398 107678 108058 108501 109008
109618 109133 109011 110236 110750 110627
110044 110974 111336 111820 111502 111329
112298 112444 112229 114319 111916 117892
117246 118628.

Terménytőzsde.

— Távirati jelentés. —

Budapest, február 8.

Buza tavaszra, bácskai	7.23
> tavaszra, északi	7.25
> szeptember-októberre bácskai	7.08
> szept.-okt.-re északi	7.10
Rozs tavaszra, bácskai	6.60
Rozs tavaszra, északi	6.61
Tengeri junius-juliusra, bácskai	4.39
> jun.-jul.-ra, északi	4.40
Repeze augusztus-szeptemberre, bácskai	10.90
> aug.-szept.-re, északi	11.00

Bécs, február 8.

Buza tiszai	7.65-7.95
> bánsági	7.45-7.80
> bácskai	7.45-7.65
> szokványáru őszre	7.56-7.58
> szokványáru tavaszra	7.39-7.41
Rozs tiszavidéki	7.20-7.35
> szokványáru őszre	6.47-6.49
> szokványáru tavaszra	
Tengeri magyar	4.70-4.80
Zab, magyar kereskedelmi	6.45-6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsde 1895. február 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.40
Magyar koronajárdék	59.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	125.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.20
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy-kölcsön	141.50
Osztrák járdék papirban	101.—
Osztrák járdék ezüstben	101.—
Osztrák járdék aranyban	122.50
Osztrák korona járdék	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	147.50
Osztrák magyar bankrészvény	1030.—
Magyar hitelbank részvény	434.—
Osztrák hitelintézeti részvény	381.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	371.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	959.—
Német birodalmi márka	59.30
London vista	121.25
Páris vista	48.05
20 márkás arany	11.74

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

NYILTTÉR.*

A belga Paganini

THOMSON CESAR

f. hó 17-én a „Fekete sas”

nagytermében

HANGVERSENYT

tart.

* E - ovat alatt közlöttékért nem vállal felelőséget a Szerk.

Helyárok: körszék 3 frt, zártszék 2 frt, földszinti belépti jegy 1 frt.

Jegyek előre válthatók: Ifj. Berger Sámuel könyvkereskedésében.

Kezdeté pontban 8 órakor.

Eladó
II. és III. osztályu

tégla

a fáczánosban.

Közelebbet az

urad. ispánságnál

(püspökségi major.)

28 1-8

MEGHIVÁS.

A nagyváradi-velencei s váraljai takaré- és segélyegyleti szövetkezet

rendes évi közgyűlése

folyó évi február 16-án d. e. fél 11 órakor

az egylet helyiségében

tartatik, melyre a tisztelt részvényesek ezennel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatósági jelentés az 1895. évről.
 2. Mérleg és évi zárszámadás előterjesztése.
 3. A felügyelő-bizottság jelentése.
 4. A tisztviselők tiszteletdíjának s a helyiség évi bérének meghatározása.
 5. A felügyelő-bizottság választása.
- Nagyváradon, 1896. febr. 8.

Szmetka György,

elnök.

33 1-1

EGYHÁZI NYOMTATVÁNYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be, ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

IRODASZEREK

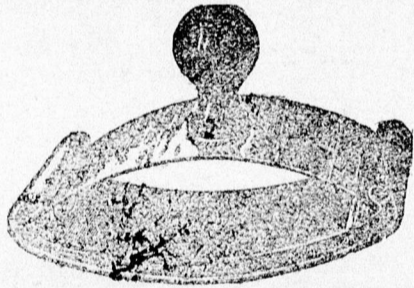
beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajz-papirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat. Csinos névjegyek: nagy választékban, báli meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képek stb stb.*

Kitünő minőségű

A CZÉLTOLLAKAT,

tollszárazakat,

írónt, ténát stb.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olesón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.

UJ!

Szent László-nyomda

ALUMINIUM-TOLLAK.

UJ!

K I T Ü N Ö I R O D A I T E N T A I

MEGHIVÁS.

A biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és
terményhitelbank

1896. évi február hó 23-ik napján délelőtt
9 órakor 31 1-3

saját üzleti helyiségében tartandó

XXV-ik rendes közgyűlésére.**A közgyűlés napirendje:**

1. Az igazgatóság jelentése az 1895. évi
üzlet évről és indítványai a mérleg, zárszáma-
dások osztalék tárgyában.

2. A felügyelő bizottság jelentése az igaz-
gatóság által készített zárszámadások és mér-
legről, valamint a nyereség felosztását illetőleg
tett indítványok megvizsgálásáról.

3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és
felügyelő-bizottság által kért felmentvényt fe-
letti határozattal.

Az igazgatóság jelentése a nyugdíj alap
állításáról.

5. Hat igazgatósági tag, a felügyelő bizott-
ság 3 rendes és egy pótagjának, továbbá 9
rendes, 2 pót választmányi tag választása.

Nagyvárad, 1896. évi január hó 25. napján.

Az igazgatóság.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni
kivánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 12. §-a
értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónap-
pal nevékre irt részvényeiket le nem járt szelvényekkel
legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank
pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárszámadások és
az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés 1896. évi
február hó 12. napjától a társulat helyiségében megte-
kinthetők sőt a zárszámadások tervezete a részvényesek
kiváratára nyomtatott példányban előre megküldetik.

Védjegy.

F E R E N C Z-

Pálinka (Sósorszesz),

(216) 13-26

VÉRTES

gyógysz.-féle

használatban a leghatásosabb.

Ára egy üvegnek 1 és 2 korona.

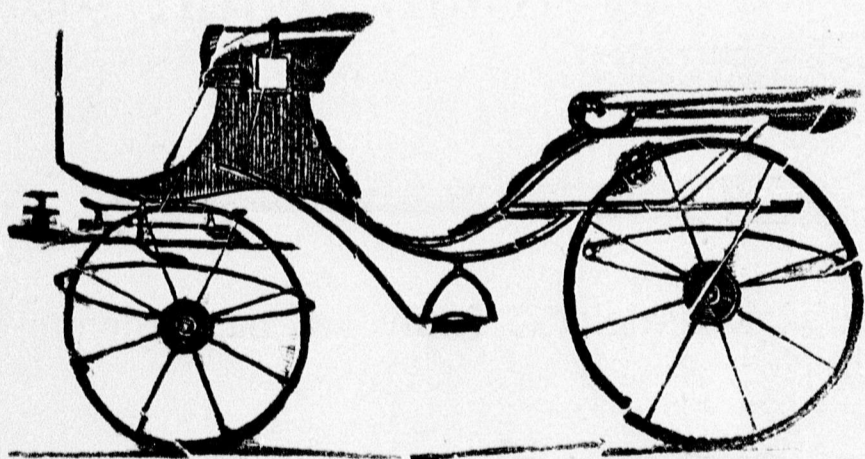
Kaphatók gyógyszertárakban, drogueriákban és fűszerkereske-
déseknél. — Egyedüli főraktár Nagyvárad és vidéke részére
ifj. Weisz Bernát úrnál.

Raktárak Nagyváradon: Janky Antal, Kádár és
Kiss, Wurst József, Wachsmann Albert, ifj. Popper József
és Mertz Nándor úrnál, valamint Nyíry György ur gyógy-
szertárában, a hol azon kívül kaphatók a »SAS« gyógyszertár
világhírű gyógyszerei, u. m.: dr. Heuffel-féle *gyomóresszencia*;
dr. Heuffel-féle *vértisztító labdacskok*; *Injectio és Capsules veget.*; *Antibetin*; *Sassaparilla kivonat*;
Herkules-fürdői *köszvényeszesz* stb. A hol nincsen raktáron, megrendelhető egyenesen a készítőitől:
VÉRTES LAJOS „Sas“ gyógyszertárában, Lugos 2/a sz.

BODÁNSZKY LIPÓT

kocsigára Nagyváradon, Apáczá-utca (saját ház).

Uj kocsik nagy raktára.

Vagyok bátor nagy raktáramat kész új
kocsikkal és pedig:

nyitott, fedeles, ruganyos és rugany nélküli,
tartós, erős szerkezetű, csinos formájú s szép
kiállítású kocsijaimat a mélyen t. közönség b.
figyelmébe ajánlani.

Kocsijavításokai és megrendeléseket **kerék-
gyártó, kovács, fényező és sattler** munkára
nézve ezután is elvállalok s saját műhelyeimben
gyorsan, jutányosan és pontosan foganatosítok.

A milleniumi kiállításra

nagyban készített **póstakocsikat** és
másnemű kocsikat, érdemes a megtekintésre.

Ugyanott jókarban levő, kevéssé használt kocsik

jutányosan kaphatók.

25 2-0

Teljes tisztelettel

BODÁNSZKY LIPÓT,

kocsigyártó.